

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Cümhuriyyət
ilində həm əfv,
həm də
amnistiya
ola bilər
yazısı səh.3-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 15 yanvar 2018-ci il Bazar ertəsi № 9 (6898) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm
Fazil Məmmədovun adı "MTN işi"ndə!

Səbiq vergilər naziri Eldar Mahmudovla sahibkarları necə "ovlayırmışlar?.."
yazısı səh.6-da

Mətbuatın kağız qıtlığı davam edir - son durum
yazısı səh.4-də

Ermənistan ASALA-nı dirildir: azərbaycanlılar və kəmərlər təhlükədə
yazısı səh.10-da

"Tayson"da ağdamlılar təhqir olundu, filmdən epizod çıxarıldı - qalmaqal
yazısı səh.14-də

Ağır cinayətlərin artması ölüm hökmünü labüd edir? - Ekspert rəyləri
yazısı səh.4-də

Amerikalı analitiklərdən Qarabağda müharibə ilə bağlı iki fərqli anons
yazısı səh.11-də

Əfqan Muxtarlı işi ikinci İlqar Məmmədov başağrısı ola bilərmi?
yazısı səh.3-də

Rusiyadakı seçkilər Azərbaycan siyasətçilərinin gözündə - kim kimi dəstəkləyir?
yazısı səh.9-da

"Məhkumluq həyatı yaşamış sürücülərə dəstək olmalıyıq"- ekspertdən ilginç təklif
yazısı səh.13-də

"Qarabağ klanı"nın başı dərddə - Avropadan hədə

ERMƏNİ LOBBİSİNDƏN ULTIMATUM:

"SƏRKİSYAN BU ƏCLAFLIĞA DA GETSƏ..."

Hakim rejimi dövlət terrorizmində ittiham edən diaspor yetkilisi ölkədə situasiyanın partlayış həddinə çatdığını dedi və hakimiyyətə vaxt qoydu; **Aşot Qriqoryan:** "Sərkisyanlar ailəsi təhlükədə olmaq istəmirsə..."

Professor İlham Rəhimov:
"Dostlarla tez-tez görüşməyə ehtiyac yoxdur"
yazısı səh.5-də

Telman İsmayılovu iflasa aparacaq yol
yazısı səh.12-də

Ayaz Mütəllibov:
"Heç nə edə bilmirdik, bizə qulaq asan yox idi"
yazısı səh.7-də

İsa Qəmbər bu gün xəstəxanadan çıxıb

Aidə Qəmbər: "Hər şey yaxşıdır..."

Xəbər verildiyi kimi, Milli Məclisin və Müsavat Partiyasının sabiq rəhbəri, Milli Strateji Düşüncə Mərkəzinin sədri İsa Qəmbər yanvarın 13-də Mərkəzi Klinik Xəstəxanasına yerləşdirilib. Onun ürəyində problemlər yaranıb.

Həkim sabiq spikerə ürəyini anju etdirməyi məsləhət görüb. İlk müayinələrdən sonra İsa bəyin ürəyində problemlərin olduğu üzə çıxıb. MSDM rəhbərinin yaxınlarından biri musavat.com-a deyib ki, sabiq spikerin ürək damarlarına stend qoyulub, əməliyyat uğurlu keçib, o, hazırda özünü çox yaxşı hiss edir.

Müsavat başqanı Arif Hacı İ. Qəmbərlə dünən xəstəxanadan birgə fotolarını yayıb. Foto Hacılinın Facebook səhifəsində yerləşdirilib. Onun fotoya qeydi də var. Həmin qeydləri təqdim edirik: "İsa bəylə görüşdük. Özünü yaxşı hiss edir. Hamıya salamları var. Müayinələrdən keçib. Ürəkgücləndirici tibbi proseduralar həyata keçirilir. Yaxın günlərdə xəstəxanadan çıxacaq".

Müsavat başqanının müavini Razim Əmiraslanlı modern.az-a açıqlamasında İ. Qəmbərin səhətinin normal olduğunu deyib: "Yanvarın 14-də səhər saatlarında İsa Qəmbəri ziyarət etməyə getdik. İsa bəyin səhəti tam normaldır. Özünü çox yaxşı hiss edir. Artıq müayinələrdən keçib. Heç bir problem yoxdur. Bir-iki günə evə buraxılacaq".

MSDM rəhbərinin həyat yoldaşı Aidə Qəmbər bu gün İ. Qəmbərin xəstəxanadan evə buraxılacağını söylədi: "Hər şey yaxşıdır. Həkimlər də bunu deyirlər. Ola bilsin ki, sabah (bu gün - red.) evə buraxılacaq. Narahat olan hər kəsə təşəkkür edirik. Özü yəqin ki, xəstəxanadan çıxandan sonra açıqlama verəcək".

Musavat.com İsa Qəmbərin müalicə həkimi ilə də danışdı. Tanınmış kardioloq Firdovsi İbrahimov müxbirimizə deyib ki, İsa Qəmbərin müalicəsi ümumi halda yaxşıdır, səhətinə böhran yoxdur, pasiyentin səhətinə həkimlər tərəfindən davamlı nəzarət var. Doktor İbrahimov bildirib ki, onun müalicəsi davam edəcək.

Musavat.com onu da bildirir ki, artıq İsa Qəmbəri dostlarının bir qismi ziyarət edib. Onların arasında sabiq baş nazir Pənah Hüseyn, sabiq millət vəkili Arzu Səmədbəyli, sabiq daxili işlər naziri İskəndər Həmidov, hüquq müdafiəçisi Novella Cəfəroğlu da var. Mərkəzi Klinik xəstəxanasının gözləmə zalında isə İsa bəyin səhəti ilə maraqlanan onlarla vətəndaş yığılıb.

İsa Qəmbəri ziyarət edən dostlarından biri kimi Pənah Hüseyn müxbirimizə bunları deyib: "Başqanı görəndə qədr çox narahat idik. Şükürlər olsun ki, onu çox yaxşı gördük, yanında Arzu bəylə bərabər 1 saata yaxın olduq, ən az onun səhətindən danışdıq. Başqan 1-2 günə, inşallah, çıxar".

□ Cavansir ABBASLI,
"Yeni Müsavat"

Fazil Məmmədovun qudası da işdən çıxarıldı

Vergilər naziri Mikayıl Cəbbarovun bir neçə gün öncə qeyri-müəyyən müddətə məzuniyyətə göndərdiyi nazir müavini Namiq Əliyev rəsmən vəzifədən kənarlaşdırılıb.

Mia.az-ın məlumatına görə, yeni nazir müavininin işdən çıxarılması ilə bağlı müvafiq sərəncam yanvarın 12-də verilib. Bununla da N.Əliyevin nazirliklə əlaqələri tamamilə kəsilib.

Qeyd edək ki, N.Əliyev keçmiş vergilər naziri Fazil Məmmədovun qudasıdır. Belə ki, keçmiş nazirin qızı nazir müavininin oğlu ilə ailə qurub.

"Hacı Cavad" məscidinin inşası yekunlaşır

Bakının Yasamal rayonu Abbas Mirzə Şərifzadə küçəsində inşa edilən "Hacı Cavad" məscidinin tikintisi sürətləndirilib.

"Yeni Müsavat"ın məlumatına görə, artıq məscidin tikintisində işlər yekunlaşmaq üzrədir. Hazırda məsciddə uzunluğu 29.7 metr olacaq minarənin tikintisi işləri aparılır. Eyni zamanda məscidin içərisində də suvaq işləri görülür, divarlara "Qurani-Kərim"dən surələr yazılır. Öyrəndik ki, məscid hazır olduqdan sonra burada 600 nəfər eyni vaxtda ibadət edə biləcək. Məscidin ümumi sahəsi isə 1 hektardır.

Ustaların sözlərinə görə, məscidin kommunal xətləri də çəkilir. Məscid hazır olduqdan sonra burada istilik sistemi də olacaq. Həyətdə isə cənab işlərinin görülməsi üçün lazımı avadanlıqlar, tikililər hazırlanır. Hazırda işlərin sürətlə aparıldığı məscidin bu ilin mart ayında istifadəyə tam hazır vəziyyətdə olacağı bildirilir.

Onu da qeyd edək ki, bu məscid "Sovetski" kimi tanınan ərazidə sökülən 1912-ci ildə Hacı Cavad tərəfindən tikilmiş məscidin yerinə inşa edilir. Köhnə məscidin ümumi sahəsi 250 kvadratmetr idi. Orada eyni zamanda 300 nəfər ibadət edə bilirdi. Sökülən məscidin minarəsi də

yox idi. Ölkə başçısı yeni məscid hazır olmadığı müddətdə köhnənin sökülməməsinə tapşırırsa da Yasamal Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı İbrahim Mehdiyev özbaşına qərar verib, "Hacı Cavad" məscidini sökdürmüşdü.

Məhz bu hadisədən sonra prezidentin sərəncamı ilə İ. Mehdiyev vəzifəsindən azad olundu. Bu gün də Yasamal rayon İcra Hakimiyyəti başçısı qalıb.

□ Əli Rais
Fotolar müəllifindir

İran MOSSAD-ın planını ortaya çıxardı - gizli səs yazısı

İran MOSSAD-ın ölkədə etiraz aksiyalarının keçirilməsində iştirakını sübut edən səs yazısı paylaşılıb. Axar.az xəbər verir ki, Tehranın yaydığı səs yazısında MOSSAD nümayəndəsi ilə iranlı müxalif Ruhullah Zeiminin danışmalarının yer aldığı bildirilib.

Belə ki, farsca aparılan danışılarda MOSSAD nümayəndəsi Zeimindən televiziya qurmasını və İran əleyhinə yayım həyata keçirmələrini istəyib. Zeimi isə bu təklifi qəbul edib və Avropadakı İran əleyhdarlarını öz yanında topladığını bildirib. İran tərəfinin iddiasına görə, bu danışmalar Telegram sosial şəbəkəsi vasitəsilə aparılıb. Məlum səs yazısının Rusiya kəşfiyyatı tərəfindən Tehrana ötürüldüyü iddia olunur.

Qeyd edək ki, bundan öncə İran ölkədəki etirazçıların teleqram vasitəsilə toplandığına dair iddialar səsləndirmişdi.

Neft niyə bahalashır - Vahid Əhmədov

"Son zamanlar dünya bazarında neftin qiymətinin bahalaşması ABŞ-da neft ehtiyatlarının azalması ilə əlaqədardır". Bu sözləri Axar.az-a açıqlamasında Milli Məclisin İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin üzvü Vahid Əhmədov deyib.

Deputat bildirib ki, bütün bunları nəzərə alan ABŞ Prezidenti Donald Tramp da məhz buna görə neft üçün mənfəət vergisini kəskin azaldaraq 35 faizdən 21 faizə salıb: "Son zamanlar dünya bazarında neftin qiymətinin bahalaşması ABŞ-da neft ehtiyatlarının azalması ilə əlaqədardır. Məhz buna görə də Amerika hələlik bazara neft çıxarmır. Əgər ABŞ müəyyən müddətdən sonra şist neftini bazara çıxarsa, onda bu, neftin qiymətinə təsirsiz düşməyəcək".

V.Əhmədov neftin bahalaşmasının digər bir səbəbinin isə ümumi razılaşmalarla bağlı olduğunu bildirib: "OPEK və qeyri-OPEK ölkələri iyul ayına qədər neft hasilatını artırmayacaqlar. Bu da neftin qiymətinin müəyyən qədər artmasına səbəb olur. Əgər proses davamlı olarsa, marta qədər neftin qiymətində ciddi dəyişiklik baş verməyəcək. Ancaq bu vaxta qədər 1-2 dollar artım istisna edilmir".

Qeyd edək ki, hazırda VTI neftinin qiyməti 1 barelinin dəyəri 64,30 dollar, "Brent" markalı neftin 1 barelinin dəyəri isə 69,87 dollardır.

Bu gün Bakıda qar yağacaq

Azərbaycanda yanvarın 15-nə gözlənilən hava proqnozu açıqlanıb. Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin Milli Hidrometeorologiya Departamentindən Musavat.com-a verilən məlumata əsasən, Bakıda və Abşeron yarımadasında aralıq yağış yağacaq, gecə və səhər bəzi yerlərdə intensiv olacağı, sulu qar, qar yağacağı ehtimalı var. Hava axşam əsasən yağmursuz keçəcək. Aralıq güclənən şimal-qərb küləyi gündüz mülayim şimal-şərq küləyi ilə əvəz olunacaq.

Havanın temperaturu gecə 0-2° isti, gündüz 2-5° isti təşkil edəcək. Yanvarın 14-ü axşamdan 15-i axşamaq Bakıda və Abşeron yarımadasında aralıq yağış yağacağı gözlənilir. Gecə və səhər yarımadasının bəzi yerlərində intensiv olacağı, sulu qara, qara keçəcəyi ehtimalı var. Aralıq güclənən mülayim şimal-qərb küləyi əsəcək.

Lənkəranda qadın və qızı döyüldü - 1 ölü

Lənkəranda qadın və qızı amansızcasına döyüldü. "Report"un Cənub bürosu xəbər verir ki, hadisə rayonun Liman şəhəri ərazisində baş verib. Orada yaşayan 1949-cu il təvəllüdü Qarayeva Humay müxtəlif bədən xəsarətləri ilə Lənkəran Rayon Mərkəzi Xəstəxanasına çatdırılıb.

Bir qədr sonra isə xəstəxanaya bədənində müxtəlif xəsarətlər olan 1972-ci il təvəllüdü Miriyeva Samirə adlı qadın da gətirilib. S.Miriyevanın Humay Qarayevanın qızı olduğu bildirilib.

İlkin məlumata görə, onları naməlum şəxs döyüb. Ana və qızına qapalı kəllə-beyin travması diaqnozu qoyulub. Həkimlər onların vəziyyətini orta-ağır kimi qiymətləndiriblər. Lənkəran rayonunda anası ilə birgə naməlum şəxs tərəfindən döyülən Miriyeva Samirə xəstəxanada dünyasını dəyişib. Hadisə rayonun Liman şəhəri ərazisində baş verib. O, xəstəxanaya qapalı kəllə-beyin travması diaqnozu ilə daxil olub.

Faktla bağlı hələ ki, saxlanılan yoxdur.

“Cümhuriyyətin 100 illiyi ilə bağlı geniş amnistiya da verilə bilər”.

Bu sözləri Yeni Azərbaycan Partiyasının icra katibinin müavini, deputat Siyavuş Novruzov “Yeni Müsavat”-a müsahibəsində səsləndirib. O müxbirimizin “Cümhuriyyət ilində amnistiya imzalanma bilərmi?” sualını müsbət cavablandırdı: “Ola bilər. Kimsə amnistiya aktı layihəsini təqdim edə bilər. Hər bir deputatın hüququ var. Dövlət başçısı da amnistiya ilə bağlı təşəbbüslə çıxış edə bilər. Təbii ki, əfv hər zaman olur, bu, problem deyil. Amma Cümhuriyyətin 100 illiyi ilə bağlı geniş amnistiya da verilə bilər. Yeni, müxtəlif tədbirlər ola bilər”.

Qeyd edək ki, mart ayında Novruz bayramı ərəfəsində hər il olduğu kimi ölkə başçısının əfv sərəncamı imzalanması da gözlənilir. Bundan əlavə, may ayında Cümhuriyyətin 100 illiyi ilə bağlı geniş amnistiyanın verilməsi də müzakirə mövzudur. Bəs görəsən, məhbusları və məhbus ailələrini sevindirən bu xəbər hansı ayda reallaşa bilər? Əfv, yoxsa geniş amnistiya olacaq?

Konstitusiyaya Araşdırmalar Fondunun rəhbəri, İnsan Haqları üzrə Birgə Qrupun üzvü Əliməmməd Nuriyev “Yeni Müsavat”ın sualını cavablandırarkən bildirdi ki, həm əfv sərəncamı, həm də amnistiya ola bilər: “Əfv amnistiya fərqli məsələlərdir. Əfv prezidentin Konstitusiyaya ilə verilən müstəsna səlahiyyətdir. Cənab prezident humanizm prinsipindən çıxış edərək konkret şəxsləri cəzasının çəkilməmiş hissəsindən və ya cərimədən azad edir. Əfv prezident tərəfindən şəxsin ayrı-ayrı şəxslərin cəzasının bağışlanmasıdır. Amnistiya isə hüquqi bir aktdir, burada konkret cinayətlərə görə cəzadan və ya cinayət məsuliyyətindən azad etmə nəzərdə tutulur. Amnistiya aktı Milli Məclis tərəfindən qəbul edilir. Yeni, bu sifir Milli Məclisin səlahiyyətinə aid olan məsələdir. Bu zaman dəqiq bilinmir

Cümhuriyyət ilində həm əfv, həm də amnistiya ola bilər

Əliməmməd Nuriyev: “Novruzda prezident sərəncamı, 28 may ərəfəsində isə Milli Məclisin amnistiya qərarı gözlənilir”

ki, konkret olaraq kimlər azad ediləcək. Bu yalnız ayrı-ayrı cinayət kateqoriyaları üzrə məsuliyyətdən və cəzadan azad etməni nəzərdə tutur. Bu qərarların hər ikisi eyni ildə verilə bilər. Mən ötən il ərzində də verdiyim müsahibələrdə qeyd etdiyim kimi, növbəti il Cümhuriyyətin 100 illiyidir və bu münasibətlə həm geniş amnistiya aktı ola bilər, həm də əfv sərəncamı da imzalanma bilər”.

Əliməmməd Nuriyev istisna et-

mir ki, Novruz bayramı ərəfəsində elə Cümhuriyyətimizin 100 illiyi ilə bağlı prezident tərəfindən əfv sərəncamı imzalanma bilər: “Çünki ötən ilin mart ayından Novruz bayramı ərəfəsində belə bir əfv sərəncamı imzalanmışdı, 423 nəfəri əhatə etmişdi. Bir il ötüb, əfvə bağlı çoxsaylı müraciətlər var. O baxımdan hesab edirəm ki, mart ayında da əfv sərəncamı ola bilər. Eyni zamanda, 28 may ərəfəsində Cümhuriyyətimizin

100 illiyi ilə bağlı geniş amnistiya aktı ola bilər. Bu amnistiya aktının fərqi o ola bilər ki, əvvəlki amnistiya aktları müəyyən kateqoriyadan olan, böyük ictimai təhlükə törətməyə, az ağır cinayətlərə şamil olunurdu və azadlıqdan məhrum etmə ilə əlaqədar olmayan cəzaları əhatə edirdi. Ancaq bu il amnistiya aktı olarsa, daha geniş miqyası əhatə edə bilər; həm ağır, həm də xüsusilə ağır cinayətlər üzrə şamil edilə bilər. Əlbəttə ki, burada fərqli yanaşma da ola bilər. Belə ki, böyük ictimai təhlükə törətməyən az ağır cinayətlər üzrə məhkum edilmiş şəxslərin cəzasının çəkilməmiş hissəsindən azad edilə bilər. Və ya azadlıqdan məhrum etmə ilə əlaqədar olmayan cəzaları məhkum edilmiş şəxslər ümumiyyətlə cəzadan azad edilə bilər. Ancaq ağır və xüsusilə ağır cinayətlərdə isə cəzanın müəyyən bir hissəsi ləğv edilə bilər. Məsələn 6 ay, 1 il azaldıla bilər. Bu tipli yanaşmalar ola bilər. Ancaq təbii ki, hər şey qanunverici orqan olan Milli Məclisin iradəsindən asılı olacaq. Geniş amnistiya aktı

deyərkən, aktın bütövlükdə bütün məhkumlara bu və ya digər formada tətbiqi başa düşülür. Ancaq əvvəlki amnistiya aktları müəyyən kateqoriyadan olan cinayətlər üzrə məhkum edilmiş şəxslərə aid edilmişdi. Heç də bütün məhkumları tam olaraq əhatə etməmişdi. Ümumiyyətlə, amnistiya əksər məhkumları əhatə etməlidir. O baxımdan hesab edirəm ki, Cümhuriyyətin 100 illiyi ilə bağlı belə bir geniş amnistiya aktı qəbul oluna bilər. Elə əfv də geniş miqyaslı ola bilər. Çünki Cümhuriyyətin 100 illiyidir, prezident tərəfindən bu il “Cümhuriyyət ili” elan olunub. O baxımdan bu istiqamətdə görülən tədbirlər cəmiyyətin bütün təbəqələrini əhatə edə bilər ki, onlardan biri də amnistiya ilə bağlıdır”.

Hüquq müdafiəçisi Səidə Qocamanlı da bu il həm amnistiya aktının, həm də əfv sərəncamının verilməsinə ümidli olduğunu bildirdi: “Bildiyiniz kimi, artıq dövlət başçısı tərəfindən Cümhuriyyətin 100 illiyi ilə bağlı sərəncam verilib. Bu sərəncam hamını, o cümlədən biz hüquq müdafiəçilərini çox ümid-

ləndirib. Ümidlərdən biri də bizim gördüyümüz iş əsasında məhbusların azadlığa çıxmasıdır. Bizi hazırda ən çox narahat edən məhbusların taleyidir. Məndə olan məlumata görə, Cümhuriyyətin 100 illiyi ilə bağlı həm amnistiya, həm də əfv gözlənilir. Əfv Novruz bayramı ərəfəsində şamil edilməlidir. Bu çox yaxşı bir addım olardı. Çünki Cümhuriyyətin 100 illiyi sıradan bir bayram deyil. Bu millətimizin, dövlətimizin, müstəqilliyimizin bayramıdır. Bu bayram sadəcə şəkildə yox, hansısa bir milli bənşir, humanist ideyalara əsaslanan addımlarla yadda qalmalıdır. Bunlardan biri də məhbusların azad olunmasıdır. Biz çox ümid edirik ki, bu il həm amnistiya, həm də əfv fərmanı veriləcək. Hazırda taleyi bizi də, bütün ölkəni də, Azərbaycanın üzv olduğu beynəlxalq təşkilatları da narahat edən insanlar hamısı azadlığa buraxılacaq. Bununla da problem tamamilə aradan qalxacaq”.

□ Nərgiz LİFTİYEVƏ

Əfqan Muxtarlı işi ikinci İlqar Məmmədov “başağrısına” çevrilə bilərmi?

Fəzail Ağamalı: “Azərbaycanın beynəlxalq səviyyədə mövqeyini zəiflətmək istəyirlər”

Səidə Qocamanlı: “Cümhuriyyətimizin yüz illiyini barışqı ili elan edirikse...”

Xəbər verildiyi kimi, ötən həftə həbsdə olan jurnalist Əfqan Muxtarlıya 6 il həkm oxundu. Azərbaycanda digər siyasi məhbuslara verilən cəzalara səsiz qalmayan beynəlxalq qurumlar bu dəfə də səslerini çıxarmağa başladı. O sırada ABŞ Dövlət Departamenti Muxtarlıın azad edilməsi ilə bağlı çağırış etdi.

Bütün bunlar bəzi məsələləri gündəmə gətirib. Belə ki, hazırda REAL sədri İlqar Məmmədovla bağlı Azərbaycanın Avropa Şurası ilə problemləri var. Ə.Muxtarlı məsələsinin də bu problemlərin üzərinə əlavə olunduğunu söyləmək mümkündürmü?

Ana Vətən Partiyasının sədri,

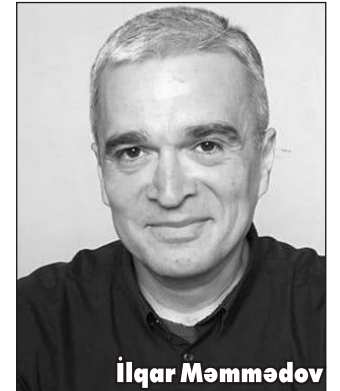
deputat Fəzail Ağamalı “Yeni Müsavat”-a açıqlamasında beynəlxalq qurumların daim Azərbaycana təzyiq etmək üçün bu cür yollara əl atdıqlarını bildirdi: “Allah hər kəsin qapısını açsın. Dünyada azad həyatdan gözəl nemət ola bilməz. Amma çox qərribə bir situasiya yaranıb. Jurnalist, siyasətçi və ya cəmiyyətdə az-çox tanınan kimsənin əməlinə cinayət tərkibi varsa, qanunları pozursa, bunlara doğrudan da istisnalyiq tətbiq olunmalıdır? Bunlara şərait yaradılmalıdır ki, onlar istediklərini edə bilsinlər? Sən istədiyini vaxt qanunları poza bilərsən, cəmiyyət üçün qəbul edilməyən addımlar ata bilərsən, bu və ya digər çağırışlarla dövlətə təhlükələr yara-

da bilərsən, bütün bunlar jurnalist, siyasətçi və tanınmış şəxslər üçün istisnalyiq təşkil etməlidir? Dünyanın heç bir ölkəsində belə hallar yoxdur. Biz sizlərlə bərabər bu gün bizə bəyanatlar yağdıran qurumların olduğu yerlərdə bundan da ciddi hadisələrin olduğunu izləyirik. Onlarla, yüzlərlə insan həbs edilir, qanun qarşısında cavab verirlər, günahsızlar azad edilir, günahı olanlar da qanunla cəzalarını alırlar, az günahı olanlar da nisbətən az cəza alırlar. Niyə Amerika və bizə təzyiqli bəyanatlar yağdıran ölkələr, qurumlar öz ölkələrində bu tipli hadisələrdə belə bəyanatlarla mövqelərini ifadə etmirlər? Niyə öz ölkələrində belə hallara yol verildə səslerini çıxarmır-

lar? Azərbaycanla bağlı bu və ya digər halları bəhanə gətirərək, ölkəmizin üzərinə gəlirlər. Bütün bunların arxasında xristian təəssübkeşliyi durur. Azərbaycanın bugünkü inkişafını həzm etməmək də bunun arxasında durur. Heç şübhəsiz ki, burada erməni diasporunun da rolu var. Məqsəd aydındır ki, Azərbaycanın beynəlxalq səviyyədə mövqeyini zəiflətmək istəyirlər. Bu niyyətləri uzun illərdir izləyirik. Bunun konkret nəticələri yoxdur, ola da bilməz. Çünki Azərbaycan öz yolu ilə gedir. Azərbaycan bu və ya digər səbəblərə görə qanunları pozaraq cinayət edən şəxslər haqqında konkret addımlar atmasa, o zaman Azərbaycan anarxiyanın baş alıb getdiyi ölkəyə çevrilir. İlqar Məmmədovla, yenəcə cəza alan jurnalistlə, eləcə də, bundan öncə dini ekstremizmlə bağlı ciddi təhlükə yarananda atılan addımlarla bağlı mövqə sərgiləyən qüvvələr və dairelər konkret olaraq himayə olunurlar. Azərbaycan bu gün qanunlarla idarə olunur. Ölkəmizdə demokratik

Əfqan Muxtarlı

İlqar Məmmədov

cəmiyyətin formalaşması prosesi gedir. Ölkəmiz dünyanın apancı dövlətlərinin sırasına daxil olmaq üçün ciddi addımları atır. Bu baxımdan prezidentin iradəsi də ortadadır. Bütün cəmiyyətlərdə olduğu Azərbaycanda da qanunları pozanlar qanun qarşısında cavab verməli, məsuliyyət daşımalıdırlar. Burada istisna ola bilməz”.

Hüquq müdafiəçisi Səidə Qocamanlı isə bunları dedi: “İlqar Məmmədov uzun zamandır həbsdədir və onun barəsində Avropa qurumlarının çoxsaylı qərarları var. Avropa Şurası onun azad edilməsi üçün Azərbaycan qarşısında konkret tələblər də qoyur. Əfqan

Muxtarlı elə bir vaxtda həbs edildi və barəsində cəza verildi ki, həmin günlərdə ölkə başçısının milli bənşirə söykənən Cümhuriyyətimizin yüz illiyi ilə bağlı qərarları oldu. Ümid edirik ki, may ayına qədər bu məsələlərdə ciddi dəyişikliklər olacaq. Biz ötən həftə toplantı keçirdik və bu ilin bənşir ili kimi tarixə yazılmasını və siyasi məhbusların bütönlükdə azad edilmələrini istədik. Bununla beynəlxalq qurumların təzyiqlərinin qarşısı alınar. Əgər Cümhuriyyətimizin 100 illiyini bənşir ili elan edirikse, bu problemlər kökdən həll olunmalıdır. Bunun olacağına inanıram”.

□ Cavanşir ABBASLI
□ “Yeni Müsavat”

Mətbuatın kağız qıtlığı davam edir

Bəzi qəzetlər formatı kiçiltməyə məcbur oldu...

Ölkə mətbuatının kağız qıtlığı problemi davam edir. "Yeni Müsavat" qəzetinin bugünkü sayının da normal formata deyil, daha kiçik ölçüdə çap olunmasının əsas səbəbi məhz "Azərbaycan" nəşriyyatı istisna olmaqla, digər özəl mətbəələrdə kağız qıtlığının yaşanmasıdır.

Problemin nə zaman həllini tapacağı belli olmadığı üçün qəzet redaktorları da bu durumdan narahatdırlar. Bir çox redaksiyalar qəzetin formatını kiçiltməklə, bəziləri isə müəyyən saylarını ixtisar etməklə problemdən çıxış yolu tapmağa çalışır.

"Yeni Müsavat" Media Qrupunun baş direktoru Ələsgər Süleymanov da təsdiqlədi ki, kağızla bağlı çətinlik qalmaqda davam edir: "Azərbaycan" nəşriyyatındakı ehtiyatımızın hesabımıza çapımızı normal davam etdirsək də, bazar günləri özəl mətbəədə çapımızda hələ də çətinlik var. Bu gün də ötən həftədəki kimi kiçik formata çap olunmaq məcburiyyətində qaldıq. Gələn həftə ölkəyə qəzet kağızının daxil olacağı gözlənilir və ümid edirik ki, növbəti həftədən hər şey öz qaydasına düşəcək".

Formatı kiçilən daha bir qəzet - "Cümhuriyyət" qəzetinin baş redaktoru Rəfai Bəcanov "Yeni Müsavat"a açıqlamasında kağız qıtlığı səbəbindən son bir həftədə xeyli çətinlik yaşadıklarını vurğuladı: "Özümüzün kağız ehtiyatımız olmadığından çap olunduğumuz mətbəənin təklif etdiyi kağızla çap olunurduq. Hazırda isə mətbəənin də kağız ehtiyatı tükənib. O da formata təsir edib. Son bir həftədir qəzetin formatı kiçilib. Nə qədər davam edəcəyini deyə bilmirik. Qəzet kağızına tətbiq olunan güzəştdən sonra əslində hansısa problem gözləmədik. Təəssüf ki, əksi oldu. Hazırda dövrümüzü azalmasa da, çətinlik daban-dabana bizi izləyir. Mətbəədən problemin yaxın günlərdə həll ediləcəyi deyilir. Ümid etmək istərdik ki, problem qəzetin dövrüliyyə və çapına çətinlik yaratmayacaq. Hələ ki, vəziyyətin necə olacağını demək çətinidir. Problemin hansısa formada həll olunmasına çalışırıq".

"Bizim Yol" qəzetinin kommersiya direktoru Vüsal Yusifov bildirdi ki, təmsil etdiyi mətbuat orqanı kağız qıtlığı ilə bağlı hər hansı problem yaşamır: "Biz də bilirik ki, ölkədə hazırda kağız qıtlığı yaşayırıq. Ancaq bizim çap olduğumuz "Futbol +" mətbəəsində hazırda o qıtlıqla üzləşməmişik. Mətbəənin kağız ehtiyatı var. Ona görə də bizim hər hansı çətinliyimiz yoxdur. Qəzetimiz həftədə 5 dəfə çıxır, öz formatında və 16 səhifə olmaqla... çapımız normal qaydada davam edir və davam da edəcək. Mən kağız ehtiyatlarının həcminə bələdəm və bilirəm ki, hər hansı problem yaşanmayacaq".

"Bakı Xəbər" qəzetinin baş redaktoru Aydın Quliyev bildirdi ki, ölkədə kağız qıtlığını onlar da hiss edirlər: "Ancaq hələ ki, bir neçə aylıq kağız ehtiyatımız var. Bir neçə ay öncə bu kimi durumlara qarşı bir qədər ehtiyat tədbiri gördüm, bu baxımdan bir neçə ay "Bakı Xəbər" olaraq bizim çətinliyimiz olmayacaq. Ancaq problem bir neçə ay davam edərsə, yəqin ki, biz də problem yaşayacağıq. Bu baxımdan biz də narahatıq. Mənə elə gəlir ki, qəzet kağızı qıtlığının elə ciddi bir iqtisadi əsası ola bilməz. Görünür, sadəcə olaraq Azərbaycana qəzet kağızı gətirilməsi ilə bağlı iş adamlarının özlərinin hansısa problemi var. Çünki qəzet kağızının idxalı məsələsində qanunvericilikdə kəskin bir dəyişmə yoxdur. Mən düşünürəm ki, bu qıtlıq iş adamları ilə bağlıdır. Yəqin ki, bu barədə düşünüləcək".

A. Quliyev çıxış yolu kimi ölkədə qəzet kağızı istehsalına başlanılmasını təklif etdi: "Ölkədə kağız və qəzet kağızı istehsalı bizim böyük arzularımızdan biridir. Yəqin ki, dövlət başçısı da bu haqda düşünür. Çünki daha mürəkkəb texnologiyalar tələb edən istehsal sahələri bu gün Azərbaycanda böyük sürətlə qurulur. Belə bir vaxtda adı qəzet kağızının istehsalı həm maliyyə, həm də texnoloji cəhətdən problem olmaz. Əminəm ki, əlaqədar dövlət qurumları bu barədə düşünürlər. Yəqin ki, belə bir addım olacaq və olmalıdır. Yerli istehsal olunan kağız daha ucuz başa gələr və sözsüz ki, qəzetlərin xərcəri də azalar. Onların iqtisadi durumuna xeyli müsbət təsir göstərə bilər".

□ Nərgiz LİFTİYEVƏ,
"Yeni Müsavat"

Azərbaycanda son zamanlar dəhşətli qətlərin artması ölüm hökmünün də yenidən bərpa olunmasını gündəmə gətirib. Bu barədə müxtəlif ictimai şəxslər, hüquq müdafiəçiləri fikir bildirərək, ölüm hökmünün bərpa olunmalı olduğunu vurğulayırlar.

Mahmud Hacıyev bildirib ki, Rusiyada da müxtəlif zamanlarda ölüm hökmünün bərpası məsələsi gündəmə gəlib: "SSRİ-nin zamanında bütün müttəfiq respublikalarda ölüm hökmü var idi. SSRİ dağıldıqdan sonra müstəqillik əldə edən bəzi respublikalar Avropa Şurasına üzv oldular və qanunvericiliyində dəyişiklik

ölüm hökmünü qaytarmaq lazımdır. O zaman böyük müzakirələr oldu və qənaətə gəldilər ki, başqa metoda əl atınsınlar".

M. Hacıyev bildirdi ki, doğrudan da son zamanlar Azərbaycanda ağır cinayətlərin sayı artdı: "Cəzanın ağırlaşdırılması bunların qarşısını alınmasında müəyyən rol oynaya bilər. An-

budur ki, cinayətkarı həmin cinayətin əleyhinə işləyən insana çevirirsən. Ölüm cəzasında isə cinayətkar məhv olur, cinayət də davam edir. Azərbaycanda ölüm hökmünün bərpası birincisi Avropa ilə münasibətlərimizin pozulması, bizi Rusiyanın təsir dairəsinə salmaq deməkdir. Bu addım atılacağı təqdirdə eyni

Ağır cinayətlərin artması ölüm hökmünü labüd edir?

Ekspertlər bu məsələdə tələsməməyi və daha effektiv yol tapmağı təklif edirlər...

Mahmud Hacıyev

"Yeni Müsavat"a müsahibəsində hüquq professoru İlham Rəhimov da maraqlı detallara diqqət çəkib. O bildirib ki, Azərbaycanda ölüm hökmünün ləğvi siyasi qərar olub. Sitat: "Avropa strukturları bunu ölkə qarşısında tələb kimi qoymuşdular. İsviçrə də ölüm hökmünü ləğv edib. Ona görə ki, onlarda ağır cinayətlər faktiki olaraq baş vermir - statistikaya baxsaq, sayı ildə bir əlin barmaqlarından da azdır. Azərbaycanda isə ildə 200-dən çox qəsdən adamöldürmə baş verir. Öz də ildən-ildə bu cinayətin qurbanlarının sayı artır. Ancaq statistikada qurbanların sayından asılı olmayaraq hər fakt bir cinayət hadisəsi kimi qeydə alınır. Yeni statistikada qurbanların sayı 7, ya da 1 olan ağır cinayətlər arasında fərq yoxdur. Əgər qəsdən adamöldürmə cinayətlərinin sayı ümumi cinayətlərin sayında tək-tək rast gəlinəydi, o zaman ölüm hökmünün geri qaytarılması gündəmə gətirilməzdi. Təəssüf ki, cinayətlərin sayı çoxalır və cəmiyyət buna qarşı tədbir görməlidir. Dediyim kimi, siyasi qərar olduğu üçün Azərbaycan onun nəticələrini dəqiq hesablaya bilməyib. Ona görə də, ölüm hökmünün bərpası istisna deyil".

Mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a danışan sabiq polis rəisi

Sərdar Cəlalov

etdilər. Avropa tələb etdi ki, ölüm hökmləri də ləğv edilsin. Bundan sonra Azərbaycanda da ölüm hökmünün ləğvi ilə bağlı prosedurlar başlandı. İndi də bunun yenidən bərpa olunmasını istəyənlər var. Mən hesab edirəm ki, cəzanın ağır olması cinayətin qarşısını alınmasında elə də rol oynamır. Hər halda Avropada kriminalistlər, hüquqşünaslar bunu müzakirə edib, qərara gəldikdən sonra ölüm hökmünün ləğvi ilə bağlı qənaətə gəldilər, başladılar başqa metodlar axtarmağa. Sovet dövründə belə bir qərar da vardı ki, kimsə hökumətə 10 mindən yuxarı ziyan verirdisə, onu güllələyirdilər. 9 minlik ziyan verən zaman isə həmin şəxsə 10 il iş verirdilər. Təbii ki, bu, absurd yanaşma idi. Ancaq bir məsələ də var ki, Rusiyada ölüm hökmü götürüldükdən sonra mərkəzi şəhərlərdə çox ağır qətl hadisələri baş verib. Qətlərin çoxu da quldurluqla əlaqəli idi. Ölüm cinayətlərinin motivi fərqli olur. Quldurluq, xuliqanlıq, soyğunçuluq, şəxsi qərəzlik və digər motivlər mövcuddur. Rusiyada isə məhz quldurluq motivi ilə adamöldürmə halları çoxalmışdı. Moskva və Sankt-Peterburqun təxminən 100-ə yaxın hüquq professoru prezidentə müraciət etmişdilər ki, qətl hadisələri baş alıb gedir və təcili

caq düşünürəm ki, tam olaraq qarşısı alınır. Ümumi təhlillər aparmaq lazımdır və yekun qərarlar verilməlidir. 1948-ci illərdə SSRİ-də cinayət baş alıb gedən zaman cəzanın xüsusi çəkisini artırırdılar. Bu, müəyyən qədər müsbət nəticə verdi. İndi isə vəziyyət bir qədər başqadır. Azərbaycanda son 5-10 ildə ağır qətlərin sayı hədsiz çoxalıb. Hər şeyi dərinləndirib təhlil edib, bu hadisələrin nə üçün baş verdiyini araşdırmaq lazımdır. Bax, həmin o səbəbi aradan qaldırmaq gərəkdir ki, niyə cinayətlərin sayı artır. Bu təhlillərdən sonra ölüm hökmü ilə bağlı da yekun qərara gəlmək olar".

ADP sədri Sərdar Cəlalov isə söylənilənlərin əksini düşünür. O hesab edir ki, ölüm hökmünü bərpa etmək olmaz: "Ölüm cəza kimi baxmaq, ölümün mahiyyətinə uyğun deyil. Yeni ölüm cəza sayılır, bu, təbii prosesdir. Ölüm cəzasının verilməsi cəmiyyətin gücsüzlüyü, qəddarlığı, zorakılığın dövlət səviyyəsinə qaldırılması deməkdir. Əgər bir insanın islah edilməsinə inanırsansa, cinayətkar cəzaçəkmə müəssisəsinə salıb, onu normal adam edə bilərsiniz. İsviçrədə 75 nəfər adamı öldürən gəncə 25 il iş verdilər. O, artıq cinayətkarlığa qarşı hüquqi mübarizə aparır. Ədalətin qələbəsi

zamanda Dağlıq Qarabağın Azərbaycandan qoparılmasının çox ciddi hüquqi və siyasi əsasları hazırlanacaq. Əgər Azərbaycan rəsmən qərar edərsə, beynəlxalq hüquq norması olan insan hüquq və azadlıqlarından imtina edir, o zaman heç kim ermənilərə dəyə bilməz ki, siz niyə Dağlıq Qarabağda azərbaycanlılarla yaşamırsınız? İkincisi də ölüm hökmü bərpa olunarsa, Dağlıq Qarabağ erməniləri deyəcəklər ki, niyə biz antihumanist hakimiyyətə tabe olmalıyıq. Düşünürəm ki, bu məsələ həm də iqtidardaxili münafişlərdən doğan hallardır. Azərbaycan müxalifəti və xalqı bu hadisələrlə bağlı öz mövqeyini ifadə etməlidir. Çünki söhbət Azərbaycan xalqının başına nələrin gələ biləcəyindən gedir. Ölüm hökmünün bərpası və Avropa Şurasından çıxmaq Dağlıq Qarabağın itirilməsinə, Azərbaycanın Avropadan uzaqlaşmasına, Qərb dünyasında təkəllümlə, strateji müttəfiq kimi Türkiyəyə qopmasına və sairə kimi məsələlərə gətirib çıxara bilər. Bu isə Azərbaycanın İran və Rusiyanın təsir dairəsinə düşməsi deməkdir. Ona görə də mən ölüm hökmünün bərpa olunması ilə razı deyiləm".

□ Əli Rəis,
"Yeni Müsavat"

Bu günlərdə hüquq professoru İlham Rəhimovun "Ölümsüz ölüm cəzası" adlı kitabı işıq üzü görüb. Kitabda ölüm hökmünün hüquqi tərəfləri ilə yanaşı, tarixi, dini, fəlsəfi, sosioloji, psixoloji aspektləri də geniş araşdırılıb. Professorla bugünkü söhbətə də əsərin yaranma səbəbləri haqda sualla başladırıq:

(əvvəlki ötən sayımızda)

- Qüds məsələsini biznes orqanlarınız Qod Nisanov və Zarax İliyevlə müzakirə etmişinizmi? Onların mövqeyi necədir?

- Biznes orqanların siyasətədən uzaq insanlardır. Mən bəzi məqamlarda ictimai-siyasi xarakterli məsələlərə münasibət bildirirəm, onlar isə bu tip məsələlərə məsafə saxlayırlar və sifir biznesləri ilə məşğuldurlar. Bəlkə də orqanların bu məsələnin dolayısı ilə aidiyyəti var, ancaq unutmayaq ki, onlar Azərbaycanın dağı yəhüdləridir və coğrafi baxımdan bu məsələdən uzaqdadırlar.

- Son günlərin önəmli olaylarından biri də qonşu İranda iğtişaşlar oldu. Hadisələr region ölkələrinin də diqqətində idi. Bir sıra ölkələr sabitliyin pozulmasını pislədirlər. ABŞ-ın reaksiyası isə fərqli oldu - Birləşmiş Ştatlar etirazlarına tam dəstək verdilər. Siz Ağ Evin İranda hadisələrə açıq müdaxilə faktını necə qiymətləndirirsiniz?

- ABŞ bir çox ölkələrdə, o sıradan, Gürcüstanda, Ukraynada daxili təlatümləri dəstəkləyib. Ancaq bu ölkələrin heç birində ABŞ İranda qədrə açıq danışımayıb. Bu, Tramp administrasiyasının İranla bağlı mövqeyini bir daha nümayiş etdirdi.

- Necə düşünürsünüz, nədən Güney Azərbaycan etirazlarına qoşulmadı?

- Azərbaycan vilayətlərinin etirazlarına qarışmaması fikri mübahisəlidir. Bir məsələni unutmayaq ki, heç bir ölkədə azlıqda olan xalq iğtişaşlara dəstək verməyə tələsmir. Yəhüdləri götürək. Bir çox ölkələrdə yəhüdlər yaşayır. Ancaq siz onların hansısa ölkədə etirazlara qoşulduğunu gördünüzümü? Mümkün deyil... Ya da Azərbaycanda ruslar... 20 Yanvar olaylarına qədər ölkədə rusların sayı heç də az deyildi. Ancaq biz onları milli azadlıq hərəkatının sıralarında gördükümü? Bu kontekstdən baxanda İranda Azərbaycan vilayətlərinin gərginlik yaratmaması başadüşüldür.

- Rusiyanın tanınmış ictimai xadimi Aleksandr Duqinin son açıqlamasına rəyinizi bildirmək də maraqlı olardı. O, deyib ki, bu il Azərbaycanın 5 rayonu geri qaytarılmalıdır...

- Birincisi, mən Azərbaycan mediasının Duqini Rusiya iqtidarının ideoloqu kimi təqdim etməsinə başa düşə bilmirəm. O, analitikdir, araşdırmaçıdır, maraqlı tezisləri var, öz üzərində işləyən adamdır. Duqinin araşdırmalarının bəziləri ilə tanışam, yetərincə maraqlı yanaşmalar var. Ancaq niyə sizə elə gəlir ki, onun dedikləri Kremlin mövqeyidir? Tamamilə yanlış təsvəvüdür. Kreml hansı səbəbdən öz baxışlarını cə-

"Dostlarla çox tez-tez"

"görüşməyə ehtiyac yoxdur"

Hüquq professoru İlham Rəhimovun "Yeni Müsavat"a müsahibəsi

"Moskva meri layihəmizi çox bəyənb. Ticarət Mərkəzindən başqa, olimpiya standartlarına cavab verən hovuz, 7 min nəfərlik konsert zalı, buz meydançası, Aqua Park olacaq. Fevralın sonu, martın əvvəllərində daha bir açılışımız olacaq - nəhəng meyvə-tərəvəz topdansatış mərkəzini istifadəyə verməyə hazırlaşırıq"

miyyətə Duqinin dili ilə çatdırmalıdır ki? Prezidentin müşaviri deyil, sözcüsü deyil... Beynəlxalq siyasət üzrə prezident Putinin müşavirləri var, xarici işlər naziri var... Duqinin fikirləri, fikrimcə onun şəxsi qənaətləridir.

- Bu sualı təsadüfən vermədik. "Bloomberg" in iddiasına görə, Duqin Putinlə Ərdəşanın barışmasında həlledici rol oynayıb.

- Liderlərin barışmasında kimin daha böyük rol oynaması haqqında geniş danışmayacağam. Məndə olan bilgiyə görə, vasitəçilər tamamilə fərqli insanlardır. Bu proses yetərincə uzun çəkdi. Ola bilər, Duqin Türkiyədə kiminlə görüşüb, ya mediada hansısa fikirlər səsləndirib. Mənim də yanıma Türkiyədən gələn olmuşdu... Bu məsələnin dərinliklərinə enməyəcəm. Bir çox insanlar bu xeyirxah iş üçün çalışdılar. Hərə bacardığı qədər... Doğrudur, iki ölkə arasındakı münasibətlərin düzəlməsində maraqlı olan şəxslər, o sıradan Duqin bu prosesə dəstək verdilər. Ancaq onun missiyası, məncə, bundan o yana getməyib.

- Suriya məsələsindəki fikir ayrılıqlarına baxmayaraq, Rusiya-Türkiyə münasibətlərinin durumunu necə qiymətləndirirsiniz?

- Ümumi götürsək, normal. Amma aydındır ki, bu iki ölkənin münasibətləri Putin hakimiyyətə gələndən sonra normallaşmağa başlayıb. Bu isə o qədər də uzaq tarix deyil. Ancaq qısa zamana baxmayaraq Rusiya-Türkiyə münasibətlərində ciddi yaxınlaşma olduğunu demək mümkündür.

Bütövlükdə, beynəlxalq məkanda hər iki ölkənin durumu aşağı-yuxarı eynidir. Dünya birliyi həm Türkiyəyə, həm Rusiyaya müxtəlif məsələlərə görə basqı göstərir. Ona görə də bu yaxınlaşma hər iki ölkənin maraqlarına cavab ver-

rir. Bu səbəbdən Türkiyə və Rusiya liderləri qarşılıqlı münasibətlərdə çox ehtiyatla davranırlar. Hətta heç də sadə məsələ olmayan böyük ölçekli qətlə yetirilməsi də bir çox ölkələrin gözlədiyini kimi münasibətləri qırıma nöqtəsinə gətirə bilirdi. Alqışlanası məsələdir.

- Bu il həm Azərbaycanda, həm Ermənistanda, həm də Rusiyada prezident seçkisi keçiriləcək. Bu proseslər fonunda 2018-ci il Qarabağ danışıqlarından gözləntiləriniz nədir? Dəyişikliklər mümkündürümü?

- Heç bir gözləntim yoxdur. Düşünürəm ki, seçkilərin bu məsələyə təsiri olacaq. İndiki nə hərə, nə sülh durumu davam edəcək. Sizə elə gəlir ki, seçkilərdə

"Onun Azərbaycana da, Azərbaycan liderinə də münasibəti fəvqəladə yaxşıdır. Bu sözləri Vladimir Putini 48 ildir tanıyan bir insan kimi deyirəm"

nələrsə dəyişəcək?

- Mümkün deyilməyib?

- Ermənistanda hakimiyyətə Sərkisyan yox, "Petrosyan" gəlsin, məgər onlar mövqə dəyişəcək? Qarabağ məsələsi yalnız ölkələrin idarə edən şəxslərin iradəsi ilə çözümlənəcək problem deyil. İndi Qarabağın işğaldan azad edilməsi üçün nə münasib şərait, nə şərtlər var. Lakin bu o demək deyil ki, biz oturmaq gözləməliyik və məsələnin həllinə çalışmamalıyıq.

- Professor, doğum gününüz yazınlaşdır, təbrik edirik, işlərinizdə böyük uğurlar arzulayırıq. Siz ad günlərinizi necə qeyd edirsiniz?

- Sıradan bir gün kimi. Səhər idmanı, yüngül səhər yeməyi. İdman mənim üçün günlük yaşamın çox önəmli bir hissəsidir. Ardınca bir neçə saatımı elmə sərf edirəm. Əgər hansısa görüşlərim varsa, ofisə gəlirəm. Axşam da evdə oluram. Bəziləri zəng vurub təbrik

"Mən Peterburqa gedəndə 17 yaşım vardı və orada heç kimi tanımırdım. Başa düşürdüm ki, mənim bu şəhərdə qalmaq və yüksəlmək üçün bir yolum var - oxumaq. İş həyatımda da heç zaman rəislərimə "baş üstə" demədim"

edir. Kimlərsə canlı təbrik etmək istədiyini deyirsə, qapım açıqdır... gəlirlər. Ancaq mərasim təşkil etmək, kimlərsə dəvət etmək... heç zaman bunları etməmişəm.

- Ötən illərdə özünüz üçün hansı həyat fəlsəfəsini hazırlamısınız?

qədər də dərin düşünə bilmir. Gəncliyin enerjisi buna mane olur. İnsan sanki hərəkət edir, sonra onun analizi ilə məşğul olur. Zaman daha ehtiyatlı davranmağı öyrədir. Səbir və ehtiyatlılıq - düşünürəm ki, bu iki anlayış insanı çətinliklərdən, uğursuzluqlardan qoruyur. Həyat elə gətirdi

"Necə düşünürsünüz, Putin kimi nüfuzlu bir şəxslə söhbət edib Qarabağdan danışmamaq mümkündür? Təbii, danışıyıq. Ancaq ikimizin arasında olan söhbətləri ictimailəşdirə bilmərəm"

Hər hansı həyat fəlsəfəsinin yaranması üçün insan bəlli bir müddət yaşamaq, təcrübə qazanmalıdır. Ancaq bu da əsas deyil. İnsan uzun yaşaya bilər, ancaq

ki, ilk gəncliyimdən özüm təsdiq etməyə məcbur oldum. Mən dərk edirdim ki, qarşıma konkret məqsədlər qoyub onlara doğru gəlməliyəm. Tələbə olanda da, iş hərə-

düşünən, təhlil qabiliyyəti olan insan olmadığı üçün heç bir fəlsəfəni dərk edə, yenisini yarada bilməz. Demək, əsas düşünməkdir. Düşünən insan hər zaman yarıdılış, həyatın mənası, xeyir və şəər, öz missiyası üzərində düşünür, özü ilə mübahisə edir, dialoqa girir, yanlışlar üzərində təhlillər aparır. Gəncliyimdə elə hərəkətlərim olub, indi düşünürəm, bu hərəkətlər bəzən həyatım üçün təhlükə də daşıyıb. Gənclikdə insan atacağı addım haqqında o

yatımda da belə oldu. Mən Peterburqa gedəndə 17 yaşım vardı və orada heç kimi tanımırdım. Başa düşürdüm ki, mənim bu şəhərdə qalmaq və yüksəlmək üçün bir yolum var - oxumaq. İş həyatımda da heç zaman rəislərimə "baş üstə" demədim. Ümumiyyətlə, bu sözü sevmirəm. Buna görə dəfələrlə rəhbərliklərlə problemlər yaşamışam, ancaq xarakterimi dəyişməmişəm. İndi də işçilərimlə demokratik davranıram, istəmirəm ki, onlar da mənə "baş üstə"

desinlər. İnsanların içərisindəki potensialı üzə çıxarmaq, xeyir işlərə istiqamətləndirmək üçün dik-tə etmək yox, şərait yaratmaq lazımdır. Həyat mənə bunları öyrətdi. Mən indi dərk edirəm ki, xoşbəxtlik insanın azadlığında, asılı olmamasındadır. İndi mən azadəm və heç kəmdən asılı deyiləm. Xoşbəxtlik elə budur.

- Rusiya prezidenti Putinlə görüşürsünüzümü?

- Belə deyək, həyat özü, dərkərimiz bizə dost qazanmağı dik-tə edir. Çünki dostlar olmadan yalnızlıq çəkilib tənha qalmaq yalnız qorxu və məmnuniyyətsizlik vəd edir. Hesab edirəm ki, dostluq zamanın sınağından çıxdıqda və dostlar sizinlə bərabər əqli, mənəvi keyfiyyətlər daşdıqda möhkəm və sarsılmaz olur. Dostluğun ən çətin sınaq dönməsi ahl yaşda gəlir. Məncə, dostlarla çox tez-tez görüşməyə ehtiyac yoxdur. Belə-də dost münasibətdən usanar və təmaslar maraqsızlaşar. Ona görə də bizim görüşlərimizin təşəbbüs-karı adətən Vladimir Putin olur. O özü iş yükünü, hər zaman sıx qrafikinin arasında görüşməyə zaman ayarlayır. Sonuncu dəfə yeni il ərafəsində görüşmüşük.

- Görüşəndə Qarabağ, Türkiyə, ABŞ mövzularını müzakirə edirsinizmi?

- Məsələ belədir, yaxınlarda 50 il olacaq ki, biz dostuq. Ən müxtəlif mövzularda söhbətlərimiz, müzakirələrimiz olur. Necə düşünürsünüz, Putin kimi nüfuzlu bir şəxslə söhbət edib Qarabağdan danışmamaq mümkündür? Təbii, danışıyıq. Ancaq ikimizin arasında olan söhbətləri ictimailəşdirə bilmərəm. Bircə onu deyə bilərəm ki, onun Azərbaycana da, Azərbaycan liderinə də münasibəti fəvqəladə yaxşıdır. Bu sözləri Vladimir Putini 48 ildir tanıyan bir insan kimi deyirəm. Ancaq Qarabağ məsələsi elə bir çətin duyündür ki, onun çözümləri bir nəfərdən asılı deyil. İnanın, əgər Qarabağ duyğununu açmaq, şəxsən Vladimir Vladimiroviçin iradəsindən, istəyindən asılı olsaydı, o bu məsələni ədalətlə çözdürdü. Çox məsələdən danışırdıq, amma heç biznesdən sual vermədiniz...

- Sona saxlamışdıq...

- Yaxşıdır işlər. Biz bu yaxınlarda Moskvadakı Olimpiya Kompleksini aldıq və həmin kompleks müasir tələblərə uyğun olaraq yenidən qurulacaq. Moskva merinin də təsdiq etdiyi layihəyə görə, bu kompleksdə Ticarət Mərkəzindən başqa olimpiya standartlarına cavab verən hovuz, 7 min nəfərlik

konsert zalı, buz meydançası, Aqua Park olacaq. Moskva meri layihəmi çox bəyənb.

Fevralın sonu, martın əvvəllərində daha bir açılışımız olacaq - nəhəng meyvə-tərəvəz topdansatış mərkəzini istifadəyə verməyə hazırlaşırıq. Bundan başqa, Moskvada Avropanın ən çağdaş və miqyaslı avtovağzal kompleksini tikirik. Buradan həm daxili, həm xarici reyslər olacaq.

□ Ayyun MURADXANLI,
□ "Yeni Müsavat"

Badamdar yolunda duran kişiler

Samir SARI

Bazar günləri güzarı Badamdara, maşın bazarına, "Qasımçapan" ("Qurd qapısı") yoluna tərəf düşənlər bilər, Yasamal qəbristanlığının qurtaraçağındakı dairedən ta maşın bazarının qabağına qədər yolun sağında onlarla, bəlkə də yüzlərlə adam (əsasən 25-45 yaşlı kişiler) avtomobillərə əl yelləyir, saxlamalarını xahiş edirlər.

Bu fenomenlə ilk dəfə rastlaşanda, doğrusu, onların niyə belə elədiyini başa düşməmişdim. Birinci dəfə hətta elə bilmişdim ki, hər kimdirsə, tanışlığımız olan, yaxud da ən azı mənə tanıyan adamdır, avtomobili yavaşlıb güzgüdə baxmış və görmüşdüm ki, yox, adam məndən sonrakı sürücülərə də əl edir, "saxla" işarəsi verir.

Sonradan məsələnin nə yerdə olduğunu anladım. Onlar avtomobil dəllalanıydı, potensial maşın satanların qarşısını hələ bazara 2-3 kilometr (bəlkə də çox) məsafənin qaldığı yerdə kəsib, alver etmək istəyirdilər.

Biznes dünyasıdır, türkün sözü, oyanıq olacaqsan, bütün rəqiblərinə qabaqlayacaqsan ki, beş manat pul qazanasan.

Sadəcə, bu niyyəti gerçəkləşdirmək üçün seçilən yer uyğun deyil. Dediyim kimi, axırında dəllalın durub müştəri qabağı kəsdiyi yer demək olar ki, şəhərin mərkəzidir, oradan Əzizbəyovun demontaj olunmuş heykəlinin olduğu yere maşınla 5 saniyəyə, piyada 55 saniyəyə çatmaq olur. Parlamente, AzTV-yə, Müdafiə Nazirliyinə, ANS-in yerləşdiyi binaya da çox varsa 3-4 dəqiqəlik yol var. Həm də bu yolla hərəkət edən avtomobillərin 99 faizi heç də maşın bazarında, maşın satmağa və ya almağa getmirlər. Dəllallar isə hamıya "saxla" işarəsi verirlər - hər ehtimala qarşı, "tutar, qatıq, tutmaz-ayran" misalı...

Bu, əlbəttə, elə də ciddi ictimai-siyasi əhəmiyyətə malik məsələ deyil. Nə olacaq ki, qoy nə qədər istəyirlər, durub maşınlara "saxla" desinlər. Artıq çaşib saxlayan yoxdur, hamı bilir ki, bu cins şalvarlı, qara gödəkçəli adamlar orda niyə durublar.

Sadəcə, birdən-birə bu qədər adamın evindən çıxıb dəllallaqla pul qazanmağa getməsi problemdir.

Onların 90 faizi yalançı və kələkbazdır. (Hələ bu 10 faizi də ona görə saxlayıram ki, sabah redaksiyaya dalaşmağa gələnləri 10 faizin içinə əlavə edim, dava düşməsin). Onlar qabağını kəsib almaq istedikləri maşının qiymətini aşağı salmaq üçün, avtomobili nəyi var, pisləyib sahibinin gözündən sala, əllərinə avam adam düşsə, "Mercedes"i velosiped qiymətinə ala bilərlər.

Amma bir sonrakı bazar günü gedin bazara və bir həftə öncə, tutaq ki, 5 minə alıcı-dəllala satdığınız avtomobili almağa çalışın, görün 7 minə ala bilərsinizmi? Dəllal-satıcı onu sizə ən azı 8 minə təklif edəcək və and içəcək ki, həkim maşını olub, uzaq getdiyi yer şimalda Quba, cənubda Hacıqabul olub, asfaltdan düşməyib, vuruğu-cırığı yoxdur və Almaniyadan özү getirib. Hətta maşını adama elə tərifləyər ki, keçən həftə eyni avtomobili satan adam bu dəfə qayıdıb öz köhnə maşınını baha qiymətə ala bilər.

Yeni bu qədər fərsətli, ütük, dilli-dilavər, kələkbaz adamlar var. Onlar 5 manat artıq pul qazanmağa görə, göy üzündəki gözəgörünməzlərə, Yer üzündəki bütün müqəddəslərə, sapsağlam atalarının goruna, hələ doğulmamış balalarının canına sidq-ürəkdən and içə, adamı inandıra bilərlər. Normal adam fikirləşir ki, yeni bir insan atasının goruna yalandan da and içə bilərmə?

Bu, yaşayış uğrunda mübarizədir, qardaşlar və bacılar, bu mübarizəyə qoşulmuş adamlar hər şeyə and içə, hətta təkə Badamdar yolunda yox, ən axırında yolda da dura bilərlər.

Uzun sözün kəsəsi, bu ölkədə çörək aslan ağzındadır və onu qazanmaq üçün insanlar çox əziyyət, fikir, xəcalət çəkir, çox yalan-yanlış danışır, çox mərdiməzarlıq, kələkbazlıq edirlər. Çetindir...

Sabiq milli təhlükəsizlik naziri Eldar Mahmudov mübhəminə Fazil Məmmədovun da adı əlavə olunub. Hər 2 nazirin işdən qovulmasında əsas səbəb kimi ölkədən bir neçə milyardın çıxarılaraq xaricdəki bank hesablarına, ayrı-ayrı biznes layihələrinə, əmlak, yaxta və çoxsaylı qızıl-zinət əşyalarının alınmasına sərf etmələri haqda məlumatlar var. Eldar Mahmudovla Fazil Məmmədovun adının qoşa çəkilməsi də təsadüfi deyil.

rəhbər şəxsləri və təbəliciyindəki qurumların bir çoxunun rəisləri həbsə alındılar. Vergilər Nazirliyində isə həbslər bu şəkildə aparılmadı, kütləvilik olmadı.

Vergilər Nazirliyinin Vergi Cinayətlərinin İbtidai Araşdırılması Departamentinin rəisi Vidadi Məmmədov vəzifəsindən azad olundu, ardınca Vergilər Nazirliyində ümumi xarakterli araşdırmalar aparıldı. V.Məmmədov istintaqa cəlb edildi, evlərində aparılan axtarış za-

man Məcidov qalıb. V.Məmmədovun yetişdirdiyi kadrlardan olan N.Məcidov bundan öncə də Elmır Şirinova bağlı çalışıb. Nazirlik içərisində onun adı V.Məmmədova bağlı Elmır Şirinov qruplaşmasında çəkilib. Mühim işlər üzrə böyük müstəntiq olaraq V.Məmmədova ən çox pul qazandıran şəxs ünvanına sahib olub. Heç bir qanunsuz əməli olmayan sahibkarlar müxtəlif bəhanələrlə istintaqa cəlb olunaraq Vergilər Nazirliyində geniş ya-

şad Əzizov kimi qandallanaçağı da gözənilir. Eynilə Fazil Məmmədovun da ətrafında Eldar Mahmudovdan heç nə ilə fərqlənməyən şəbəkə olub və şəbəkənin də əsas məqsədi sahibkarların müflisləşdirilməsi hesabına milyardlar əldə edib ölkədən çıxarmaqdan ibarət olub. Artıq Vergilər Nazirliyində də MTN-də olduğu kimi total cinayətlərin baş verdiyi barədə hüquq-mühafizə orqanlarının rəsmi məlumatları eşidilir. Xatırladaq ki, Fazil Məmmədovun adı "MTN işi"ndə!

Fazil Məmmədovun adı "MTN işi"ndə!

"Sabiq vergilər naziri Eldar Mahmudovla sahibkarları necə "ovlayırmışlar?.."

Hələ vəzifədə olduqları illərdə bu iki nazirin əlaqəli çalışmaları, aralarında çoxsaylı bağların olması haqda məlumatlar vardı. Diqqətçəkən məqamlardan biri də bu nazirlərin işdən çıxarılmasının da təxminən eyni ssenari üzrə gerçəkləşməsidir. 2015-ci ildə Eldar Mahmudovun vəzifəsindən çıxarılması böyük əksəriyyət üçün günəşli havada ildırım çaxması effektini vermişdi. Ardınca Milli Təhlükəsizlik Nazirliyində başlanan qəfil yoxlamalar Eldar Mahmudovun başının dəstəsi ilə sahibkarlara divan tutması, əmlaklarını, bizneslərini, pul-paralarını əllərindən alması haqda yayılan məlumatları təsdiqləmiş oldu. MTN generalı da daxil olmaqla Mahmudovun 20-dən artıq komanda üzvü həbsə alındı. Həmin günlərdə MTN-in əsas giriş qapısında polis postu belə qoyulmuşdu. Mətbuatda "MTN işi" adını alan bu əməliyyatdan az sonra Eldar Mahmudovun Fazil Məmmədovla əlaqələri üzə çıxdı. Həmin günlərdə xəbərlər yayılmışdı ki, "MTN işi" Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyi ilə yanaşı Vergilər Nazirliyinə də sıçrayacaq. Az keçmədi bu xəbərlər qismən təsdiqləndi, Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyində kütləvi həbslər baş tutdu, nazirliyin

manı qiyməti yüz minlərlə dollarla ölçülən ləl-cəvahirat askarlansa da, o, həbsə alınmadı. Bilindi ki, Vidadi Məmmədov ilə Eldar Mahmudov əvvəl "OBXSS"də bir yerdə işləyiblər. Eldar Mahmudov nazir postuna əyləşəndən sonra öz kadrlarını müxtəlif strukturlara yerləşdirməyə başlayıb. 2007-ci ildə Vidadi Məmmədov Vergilər Nazirliyinə gətirilib və 2012-ci ildə Eldar Mahmudovun əli ilə general rütbəsi alıb. Vidadi Məmmədov Vergilər Nazirliyində uzun illərdən bəri Eldar Mahmudovun adamı kimi fəaliyyət göstərib. Belə məlumatlar vardı ki, iri vergi ödəyicisi olan iş adamlarının dosyalarını da Vidadi Məmmədov MTN-ə ötürüb. Təsadüfi deyil ki, MTN-də əməliyyat baş tutduğu saatlarda Vergilər Nazirliyində də işçiləri bir-bir yoxlamaqla nazirliyin binasından çölə buraxmışdılar. Üzərilərdə fleş-kart və digər daşıyıcılar olan işçilərdən alınmışdı.

Belə xəbərlər də vardı ki, Vidadi Məmmədovun nazirlik içərisindəki şəbəkəsinə Nəriman Məcidov rəhbərlik edir. Belə ki, V.Məmmədovun kadri Elmır Şirinov sərəncama gətirilməsindən sonra nazirlikdə onları təmsil edən Vergi cinayətlərinin ibtidai araşdırılması departamentinin şöbə müdiri vəzifəsində olan Nəri-

yılan "dinmə ver" rüşvət qoparma əməliyyatına cəlb olunublar. Həmin vaxt istintaq Vidadi Məmmədovla bağlı araşdırmalarla məhdudlaşsa da, 2017-ci ilin dekabrında "MTN işi"nin uzantısı Vergilər Nazirliyində rəhbərliyin dəyişikliyi ilə davam etdi. Fazil Məmmədov postunu itirəndən sonra onun çoxsaylı müşavirlərinin də kresloları yelləncəyə dönmüşdü. 1 ay sonra, 2018-ci ilin yanvarın ilk ongünlüyündə Fazil Məmmədovun kadrlarının ilk partiyası - 64 "açar" fiqur postlarını itirdilər. Təbii ki, Fazil Məmmədovla bağlı məsələ də hələ ki, ilkin mərhələdədir və gözləmək olar ki, tezliklə bu qurumda da səs-küylü həbslərin və qalmaqalı məhkəmə proseslərin şahidi olacağıq. Ölkədə sahibkarlığın onurğa sütununun qırılmasında MTN və Vergilər Nazirliyi əlaqəli işlədiyi də faktiki sübuta yetirilib. Fazil Məmmədovun Vergilər Nazirliyində yaratdığı şəbəkənin işə edilməsi prosesi artıq başlanıb. Onların Eldar Mahmudovun çetəsinin məşhur üzvləri - general Akif Çovdarovun, Elçin Quliyevin, Sübahir Qurbanovun, Teymur Quliyevin, Natan Mirvətovanın və qurumun vəzifəli şəxsləri Fizuli Əliyevin, Zaur Məmmədovun, Natiq Əliyevin, Ferhad Atayevin, Anar Şirəliyevin, Eşqin Əliyevin, El-

mədov işdən qəfil çıxarılandan sonra onun ölkədən 4 milyard 500 milyon manat pul çıxarması haqda iddialar yayılıb. Sonrakı məlumatlarda Fazil Məmmədovun ölkədən "qara pul" transferlərində Vergilər Nazirliyinin təhlükəsizlik xidməti reisi işləmiş Samir Qurbanovun, qardaşı "ATA-Holding" in Müşahidə Şurasının üzvü Qafar Qurbanovun və digər qardaşı Refael Qurbanovun əlaqələrindən istifadə etdiyi deyilirdi. Bildirilirdi ki, Q.Qurbanov vergilər naziri Fazil Məmmədovun ən yaxın və inanılmış adamlarından biridir. Onun xaricdəki biznesinin idarəçiliyi ilə məşğul olur. "ATA Holding" in Müşahidə Şurasının üzvüdür. Həmçinin qeyd olunurdu ki, Fazil Məmmədov Rafael Qurbanovun təşkilatçılıq imkanlarından və əlaqələrindən ölkə xaricində işlərinin aşırmaq üçün istifadə edib.

Odur ki, Eldar Mahmudovla Fazil Məmmədovun eyni məhkəmə zalında müttəhimlər kürsünü bölüşəcəklər də istisna deyil. Hələlik isə Eldar Mahmudov mübhəminə Fazil Məmmədovun adı da qarışıb. Qeyri-müəyyənliyin yaxın aylar ərzində çözüləcəyi də gözənilir.

□ E.HÜSEYNOV, "Yeni Müsavat"

Çili qozu

Zamin Hacı
zaminhaci@gmail.com

Hökumət kənd təsərrüfatını, qeyri-nöyüt sektorunu inkişaf elətdirdiyini söyləyir, bu temada iclaslar keçirir. Ancaq iclasa ehtiyac yoxdur, kəndin yüksəliş-də olmasını biz özümüz də gündəlik həyatımızdan aydın görürük.

Sözləşməsi, yapistlər kommunistlərin davamçılarıdır, həmin bolşeviklər isə əsasən fəhlələr və matroslardan ibarət idi. O üzəndə SSRİ-nin qurulduğu ilk onilliklərdə, özəlliklə 1920-30-cu illərdə kəndlilərin anasını ağılatmışdılar. Kəndlinin döşəyindən yunu, təknesindən son çörəyi də qoparıb şəhərə daşıyır, fəhlələrə verirdilər. Yeni, sovet hökumətinin "fəhlə-kəndli ittifaqı" olması əslində mif, uydurma idi.

Həyatımıza, kəndin tərəqqisinin bu həyatda inikasına (təzə orfoqrafik qaydalara görə bilmirəm bu sözü düzmü yazdım) qayıdaq. Örnək üçün, mən bu yaxında dükanda satıcının "Bu Çili qozudur" dediyini eşitdim. Təsəvvür elə. Çili Güney (Cənubi) Amerikada dövlətdir. Pinoçetin diktaturası, Salvador Alyendenin kəndinə qaçmaqdan imtina eləyib prezident sarayında vurulub həlak olması, Nobel ödüllü şair Pablo Pikassonun hakimiyyət tərəfindən zəhərlənib öldürülməsi - bizim tanıdığımız Çili bunlardan ibarətdir. Ancaq oradan qoz da gəlmiş. Özü də qoz deyəndə ağılınıza kokos qozu-filan gəlməsin, çünki dövlət Sakit okean sahilindədir. Bu qoz bizim bildiyimiz yunan qozu idi - rəhmətlik Vəzirovun sonra işğal edilən Qarabağda əkmək istədiyi qozdan. Əgər sən yunan qozunu Çilidən alırsansa, demək, ölkədə kənd təsərrüfatı inkişaf etmişdir. Öz pomidorumuz, öz musiqimiz, Pakistan kartofu, Gürcüstan qoyunu, Türkiyə limonu, nə bilim, İran xiyarı da öz yerində.

Özü də bu regional projələrimizin işləməsində keçmiş və indiki məmurların rolu danılmazdır. Keçmiş vergilər naziri Fazil müəllimin rayonlardan birində çox böyük qızılgül sahələrinin olmasını sevinclə oxudum. Sən demə Fazil müəllim istilikxanalarda (dövlət qərarı var, pərnək yazanı tuturlar) ki-tayski qızılgül yetişdirməyin xəstəsi imiş. Şəmkirin hardasa yansı bunun pərnəkləriymiş. Qalan yarısında da petruşka əkilir. Camaat isə Moskva bazarlarında yaşayır.

Görün necə romantik nazir olmuşdur! Qızılgül... Görülən işdən gül ətri gəlir. Deyilənə görə Fazil müəllim işdən çıxarılanda bu temada bayatı çağırırdı: "Qızılgül olmayaydı, Vəzifə əlimdən alınmayaydı. Bir aylıq, bir də Xaləddin, Heç biri olmayaydı". Yeri gəlmişkən, bu dəqiqə Binəqədide yolların içi, ağacların budaqları, buludların üstü, maqma qatından ionosferə qədər hər şey satılır. "Heç nə unudulmur, heç kim yaddan çıxmır" - bu məşhur şüarı sanarsa müasir Binəqədi üçün yazıblar. Sanki Xaləddin müəllim çamadan üstündə oturubdur. Çün kırıqası gedibdir, işdən vot-votda (bunu da təzə orfoqrafik qanundan götürmüşəm) çıxarılaçağına əmin-dir, haranı satsa qabağa düşəcəyini bilir. Bu dəqiqə rayonda haranı almaq istəsən ağzına gələn projeni yaz, idarəyə apar - üstünə dərhal imza atırlar. Təbii, müəyyən hesab hesabına.

Bizdə tək qızılgül aşıqları deyil. Misal üçün, bir məmur da var, deyirlər dəvə saxlayır. Başqası delfin otarırdı. Üçüncüsü timsah, dördüncüsü meymun... Hərə çalışır bir yolla kənd təsərrüfatımıza töhfə versin. Xərsən mən yazın gəlməyini gözləyirəm, bu köşənin yerində pomidor əkəcəyəm. Oxucuları da dəvət edirəm, şitil alın gəlin. Peyin, danadışileri, böcü-möcüləri, başqa həşəratları qovmaq üçün pestisidlər, pomidor şaxlarını bağlamaq üçün çubuq və ip gətirənlərə də köşəmiz üstündə yer vardır.

Ümumiyyətlə, ağılıma belə ideya gəlibdir ki, biz dünya media tarixində ilk dəfə olaraq "Oxucunun köşəsi" fermer təsərrüfatı qayıra bilərik. Oxucu yoldaşlarla yığılıb əkin-biçinlə məşğul olarıq. Satışı həyata keçirən yoldaşlar da tapılar. Misal üçün, daimi oxucularımızdan Təhmimə xanım "Yaşıl bazar"da işləyir. Yəqin o bizim malları da piştaxtanın bir küncünə qoyar.

Qəzetçiliyin axırı yoxdur. Həm də bu işin mənası qalmaq yoxdur - hökumət o qədər qəşəng işləyir, heç bilmirsən nəyi tənqid eləyəsən.

"Qarabağ klanı"nın başı dərdə - Avropadan hədə

Aprel ayı yaxınlaşdıqca Ermənistanda daxili siyasi hərərat də artır. Söhbət təkə Sərkisyan rejiminin atəşkəs dövründə aldığı ilk ən ciddi zərbənin - "4 günlük müharibə"nin növbəti ildönümündən getmir. Bu, öz yerində, söhbət həm də ölkədə parlamentli üsul-idarəyə keçidlə bağlı yeni baş nazir postu uğrunda qızışan klanlararası savaşı pik həddə yaxınlaşmasından gedir.

Bu savaş Ermənistanda getdikcə ağırlaşmaqda olan sosial-iqtisadi durum hesabına daha sərt xarakter almaqdadır. Belə ki, yeni ili əhali əsl sürprizlə qarşılayıb. Bir sıra gündəlik tələbat malları, habelə benzin, sıxılmış qaz bahalaşmış. "Yeni Müsavat" xatırladır ki, bahalaşma ilə bağlı artıq yanvarın 19-a İrəvanda kütləvi etiraz aksiyası təyin olunub. Muxalifət hakimiyyəti yeni hərəkətlə hədələyib. Ölkədə hətta silahlı qiyam çağırışları eşidilməyə başlayıb. Prezident Sərkisyan isə vəziyyətin ciddiliyini nəzərə alaraq, yanvarın 10-da hökumətin təcili iclasını keçirib.

*****

Son rəy sorğularına görə, reytingi 9%-ə düşən Sərkisyan rejiminə xüsusən apreylə dəyişikliyi ərəfəsi belə vəziyyət şübhəsiz ki, sərf eləmir. Çünki ölkənin əsas səlahiyyətli olacaq yeni baş nazir postuna o, məhz özü sahiblənəcək niyyətindədir. Bu, həm də 20 ildir iqtidarda olan kriminal "Qarabağ klanı" üçün olum-ölüm məsələsi, növbəti müddətə hakimiyyətdə qalmaq şansındır. O üzəndə situasiyanı nəzarətdə saxlamaq, onu partlayış həddinə çatmağa qoymamaq Sərkisyanın əsas nömrəli hədəfidir. Bacaracaqmı?

Hələlik suala birmənalı cavab vermək çətindir. Ancaq bu yerdə onu da yada salaq ki, Serj Sərkisyan 2008-ci il martın 1-də hakimiyyətə məhz qan tökməklə gəlib: onun prezidentliyinə etiraz edən nümayişçilər gülləbaran edilib (8 ölü). Yeni artıq "təcrübə" var...

Bu arada Sərkisyanın heç də isti münasibətlərdə olmadığı erməni lobbisinin ən güclü olduğu Avropadan onun ünvanına ultimativ hədələr gəlib. Diqqətçəkən məqam odur ki, hədələr Sərkisyanı baş nazirliyə keçib öz hakimiyyətini daha da uzatmağa mane olmaq məqsədi güdür.

*****

"Əgər Serj Sərkisyan qərara gəlsə ki, apreldə baş nazir olsun, o zaman o, xalqın səbir kassasını dolduracaq. Ermənistanda vəziyyət partlayış həddindədir və istənilən an nəzarətdən çıxarıla bilər. Əgər Sərkisyan bu sonuncu əclaflığa da getsə, ağıla-

Erməni lobbisindən ultimatum:

"Sərkisyan bu əclaflığa da getsə..."

Hakim rejimi dövlət terrorizmində ittiham edən diaspor yetkilisi ölkədə situasiyanın partlayış həddinə çatdığını dedi və hakimiyyətə vaxt qoydu; **Aşot Qriqoryan:** "Sərkisyanlar ailəsi təhlükədə olmaq istəmirsə..."

gəlməz nəticələr qaçılmaz olacaq. Ermənistanda üsyan tamamilə mümkündür. Biz buradan situasiyanı diqqətlə izləyirik və qan tökməsinə istəmirik. Və biz buna imkan verməyəcəyik".

"Yeni Müsavat" erməni qaynağına istinadən xəbər verir ki, bunu Avropadakı Erməni Assosiasiyaları Forumunun sədri Aşot Qriqoryan deyib. Onun sözlərinə görə, qarşıdan qanlı 1 mart olaylarının növbəti ildönümü gəlir və onun təkrarlanmasına yol vermək olmaz. "Bu günə kimi hakimiyyət bütün üsyanları qanunsuz və cinayətkar üsullarla yatırır. Buxarın səviyyəsi, təzyiq artır, partlayış olacaq. Əgər Serj Sərkisyan özünün terrora əl atmaq hüququnun olmadığını anlamırsa, o zaman vəziyyət proqnoza yatmayacaq. Dövlət terrorizmi daha pisdir. Yox, əgər bu siyasət davam edərsə, insanlar qorxudan qurtulacaq. Qorxu bitəndə isə hər şeyi gözləmək olar. Odur ki, ilk növbədə Sərkisyanlar ailəsi təhlükə altındadır. Belə klanların hansı aqibətə tuş gəlməsi haqda dünyada acı nümunələr çoxdur", - deyir o hakimiyyətdəki "Qarabağ klanı"na sərt xəbərdarlıq edib.

Hakimiyyətin ünvanına hədələyici ritorikasını davam etdirən erməni diaspor yetkilisi ar-dınca deyib: "Biz həm də həddi aşmaq istəyənlər üçün vasitəçi olmağa cəhd edəcəyik. Kənardan öz sanballı sözlümüzü deyəcəyəm və qayda-qanuna çağıracağıq. Ancaq mən hakimiyyətin öz vəhşi siyasətini davam etdirməsinin - insanları qorxutmasının, qiyamı yatırımaqdan ötrü əsgərlərin vəhşiyyəti çəvrilməsi üçün onlara narkotik təsirli şeylərin verilməsinin əleyhinəyəm. Biz kənardan baxacağıq. Biz bütün ssenarilərə hazırıq".

Qriqoryan şübhə eləmir ki, gec ya tez Sərkisyanlar ailəsi xalqa cavab verməli olacaq. "Ancaq yaxşı olar ki, bu cavab məhkəmə vasitəsilə alınsın, ümumxalq qisası hesabına yox. Mən qan tökməsinin əleyhinəyəm. Mən Sərkisyanı öz addımlarını yaxşı-yaxşı ölçüb-biçməyə çağırıram. Ona görə ki, partlayış martda da, apreldə və ya iyunda da ola bilər. Əgər o, xalqı aldatmağa çalışsa, nəticələr dəhşətli olacaq. O - baş nazir, Edik Nalbəndyan isə prezident - variantların ən pisidir. İstənilən an vəziyyət alovlanma bilər. Hərçənd, düşünürəm ki,

əgər Sərkisyan öz yerinə başqa bir müqəvvanı qoysa, situasiya düzələ bilər. Mart-apreldə gərginlik pik həddə çatacaq. Partlayış mütləq baş verəcək. Sərkisyan yaxşı olar ki, bunu öncədən dərk eləsin", - sonda o əlavə edib.

*****

Yuxarıdakı hədələyici sitat-lardan da görünür ki, kriminal və korrupsioner Sərkisyan rejimindən artıq varlı-karlı erməni lobbisi də bezib və onun əvəzlənməsində maraqlıdır. Lakin bu, hələ yüz faiz o anlamı gəlmir ki, Ermənistandakı indiki hakim rejimi, "Qarabağ klanı"ni daha mötədil bir siyasi qüvvə əvəzləyə bilər. Ortadakı Rusiya faktorunu da unutmamaq olar. Hər necə olmasa, çox şey həm də Moskvada verilən qərarlardan asılı olacaq.

Bütün hallarda Azərbaycan işğalçı ölkədə hakimiyyət uğrunda gedən və apreldə pik həddə çatacağı gözlənilən mübarizəni diqqətlə izləməli və öncəliklə də Dağlıq Qarabağ məsələsi kontekstində özü üçün müvafiq və çəvik nəticələr çıxarmalıdır...

☐ "Yeni Müsavat"ın analitik xidməti

Bu il martın 18-də Rusiyada keçiriləcək seçkilər Azərbaycanda da maraqla izlənilir. Ölkəmizə təsir imkanları kifayət qədər geniş olan şimal qonşumuzda artıq ölkə rəhbərliyinə iddiasını irəli sürənlərin siyahısı durmadan genişləniir və onlardan kimlərin namizədlərinin qeydə alınacağını indidən təxmin etmək mümkündür.

Onların içərisində hələ ki ən çox gündəmdə olan və prezident Vladimir Putinə rəqib olacaq səviyyədə Qriqori Yavlinski, Kseniya Sobçak kimilərini göstərmək olar.

Azərbaycan müxalifətinin Rusiya seçkilərini necə izlədikləri, iddiaçılarından hansıların dəstəklədikləri maraqlıdır.

Ümid Partiyasının sədri İqbal Ağazadə açıq və demokratik Rusiyanın tərəfində olduğunu söylədi: "Təəssüf ki, bu gün qeyd etdiyim parametrlərə cavab verən namizəd yoxdur. Navalnini seçkilərdən kənarda saxladılar. Digər parlaq fiqurlar isə yoxdur. Xanım Sobçak seçkilərdə, hesab etmirəm ki, ciddi səs qazansın. O, platforması qeyri-müəyyən olan və seçkilərə hobbisi kimi baxan bir namizəddir. Putinin qalib gələcəyi şübhəlidir. Biz dünya birliyinin, demokratik dünyanın Rusiyanın regiona təsir imkanlarını azaltmağının tərəfindəyik. Onun da necə olacağını zaman göstərəcək. Ona görə də martın 18-də keçiriləcək seçkilərdən hər hansı bir gözləntim yoxdur. Rusiyada proseslər dəyişməyəcək".

Ağ Partiya başkanı Tural Abbaslı Rusiyadakı seçkiləri yaxından izlədiyini qeyd etdi: "Rusiya həm dünya çapında önəmli siyasi oyunçudur, həm də bizim qonşu dövlətdir, o zaman bu dövlətə ikiqat diqqət ayırmaq lazım gəlir. Amma namizədlərin irəli sürülmə mərhələsi davam etdiyi üçün namizədlərin dəqiq siyahısı bilinmir. Çünki namizədlər hələ 100 mindən 300 minə qədər dəstək imza toplamalıdır. Bundan sonra fevral ayında siyahı dəqiq bilinəcək. Hələlik, səhv etməməyə, Jirnovskidən başqa rəsmi qeydiyyatdan alınmış namizəd yoxdur. O da parlamentdə təmsil olunan partiya namizədi kimi namizədlərinin qeydə alınması üçün hələ bir az da gözləməyə ehtiyac var. Əslində isə Rusiyada seçkilərdə nələrin baş verəcəyini müəyyən etmək üçün xüsusi istedadla gərək yoxdur. Rusiya zəif, şəffaf seçki keçirən dövlət kimi tanınmır və bizlər bunun illərdir ki şahidiyik. Həm bugünkü Rusiya cəmiyyətinin əhval-ruhiyyəsini analiz etsək və dünyadakı proseslərə Rusi-

Rusiyadakı seçkilər Azərbaycan

siyasətçilərinin gözündə -kim kimi dəstəkləyir?

İqbal Ağazadə: "O, platforması qeyri-müəyyən olan və seçkilərə hobbisi kimi baxan bir namizəddir"

Tural Abbaslı: "Bizim üçün Rusiyada kimin prezident seçiləcəyi önəmli olmamalıdır, çünki..."

Əli Əliyev: "Müxalif namizədlər Putinə alternativ olma gücündə deyillər"

ya cəmiyyətinin reaksiyasına baxsaq, əminliklə deyə bilərik ki, Vladimir Putin yenidən Rusiyanın prezidenti seçiləcək. Həm də namizədlər arasında ona ciddi rəqabət yarada biləcək namizəd yox dərəcəsinədir. Amerika və Avropa tərəfindən dəstəklənən Navalni belə seçkilərə buraxılışda, heç nə edə bilməyəcəkdi. Çünki nə Rusiya dövləti, nə də Rusiya cəmiyyəti bizim istədiyimiz anlamda demokratiya istəmir. Onlarda hələ də imperiya xisləti qalır və bunu gizlətmirlər. Rusiya hələ də nüvə bombalarının sayı ilə qürurlənən ölkə olaraq qalır. Son dövrlər Amerikanın dünya çapında yürütdüyü destruktiv siyasət Rusiyadakı bu radikal imperiya siyasətini daha da gücləndirib. Ağ Partiya olaraq kimin seçilməsini istəməyimizə gəldikdə isə, ilk növbədə onu qeyd edirik ki, biz Rusiya seçicilərinin istənilən seçiminə hörmətlə yanaşırıq və onu qəbul edirik. Zəif siyasətin də tələbi budur. Yuxarıda sadaladığımız nüansları nəzərə alsaq, düşünürük ki, istər Putin, istərsə də bir başqası belə prezident seçilsə, Rusiyanın Azərbaycana qarşı yürütdüyü imperiya siyasəti dəyişməyəcək.

Bizim üçün Rusiyada indiki məqamda kimin prezident seçiləcəyi önəmli olmamalıdır, çünki prezidentlər Rusiyanın yüz illərdən bəri gələn dövlət siyasətini müəyyənləşdirmir. Bizim üçün indiki məqamda önəmli Rusiya-Türkiyə münasibətləridir. Mən düşünürəm ki, bu münasibətlərin keyfiyyəti Azərbaycana birbaşa təsir edəcək. Əsasən də Qarabağ məsələsində bu nüans çox önəmlidir. Biz çalışmalıyıq ki, bu münasibətlər davamlı və dərin olsun. Çünki Rusiya qarşısında Azərbaycanın Qarabağ problemini Türkiyədən başqa heç bir dövlət biz istədiyimiz formada qaldıra bilməz. Bizim həm xalq olaraq, həm də siyasətçilər olaraq Rusiyaya olan neqativ, mənfi münasibətimizi bir kənara qoyub, yaranmış bu məqamdan Azərbaycan xalqı və dövləti üçün yararlı ola biləcək dividentləri götürməliyik".

Vətəndaş və İnkişaf Partiyasının sədri Əli Əliyev Azərbaycan vətəndaşı olaraq Rusiyadakı seçkilərə təsir imkanlarının olmadığını bildirdi: "O başqa bir dövlətin seçkiləridir. Siyasi məqsədlə simpatiyamız ola bilər. Reallıqdır ki, Rusiyadakı siyasi proseslər Azərbaycana

hərtərəfli təsir göstərmək gücündədir. Bu seçkilər də bizim üçün çox ciddi önəm kəsb edir. Hətta bir müddət öncə mətbuata bildirmişdim ki, Azərbaycanda normal seçkilərin keçirilməsi üçün hökumətin Rusiyadakı seçkilərin nəticələri məlum olmamış ölkəmizdəki seçkiləri önə çəkməyi daha məqsədəuyğun olar. 18 martda Rusiyada seçkilər keçirilir və onun rəsmi məqamı ən azı 10 gün çəkəcək. O zaman yerini möhkəmlənmiş yeni prezidentin 2013-cü ildəki kimi təzyiqlərinə məruz qalmamaq üçün seçkilər önə çəkilir. Hətta bunun şərtləri də göründü. Zahid Orucun parlamentdəki məlum açıqlamasını burada misal çəkmək olar. Bununla bağlı parlamentdə növbədənəknar seçkilərin keçirilməsi ilə bağlı qanun layihəsinin müzakirəyə çıxarılması və qanuna dəyişiklik edilməsi, seçki müddətinin 60 günə endirilməsi də buna sübutdur. Həmin qanunun günlər öncə imzalanması bizim versiyalarımızın gündəmdə qalmasına şərait yaradır. Rusiyada hansı namizədi dəstəkləməyimizə gəlince, orada əsas iddiaçı Navalni idi. Onu da seçkiyə buraxmadılar. Liberal kəsimin nümayəndəsi guya Sobçakdır. O da Putinin rəqibi ola bilməz. Zəif alternativdir. Yerdə qalan müxalif namizədlər də Putinə alternativ olma gücündə deyillər. Açıq görünür ki, Putin bu seçkilərdə qalib gələcək və biz növbəti altı ildə də Putinin bölgə, dünya ilə bağlı siyasi layihələrinin şahidi olacağıq. Azərbaycan vətəndaşı, siyasətçi kimi istərdim ki, Putinin imperiya təfəkkürü dəyişmiş olsun. Amma bunun olmaması Azərbaycanın da dövlət müstəqilliyini təhdid edir və bundan sonra da etməsi gözlənilir".

□ **Cavansir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

ABŞ-ın "ədələti" və Talışdakı Baqdasaryan

Elşad PAŞASOY
epashasoy@yahoo.com

Türkiyə ordusu PYD terrorçularının ölümləndiği Afrin bölgəsini bombalamağa başlayıb. Bu əfəsdə isə ABŞ Türkiyənin cənub sərhədindəki - Suriyanın şimalındakı - PKK/PYD terrorçularının silahlandırılması işinə girişib və öz vətəndaşlarına terror təhlükəsi ilə bağlı Türkiyəyə səyahət etməmək çağırışını edib.

Ölkənin sərhədləri boyunca terrorçulara müasir silahlar ver, sonra da de ki, "təhlükəlidir, ora getməyin!"

"Türkiyəyə getməyin" çağırışını edən Dövlət Departamenti öz nümayəndə heyətini Suriyanın şimalına, PKK və PYD terrorçuları ilə görüşə göndərib. Təəssür edirsiniz? Türkiyənin savaşa elan etdiyi terrorçularla görüş! ABŞ-ın nəzərində PKK ilə görüş daha təhlükəsizdir...

Ümumiyyətlə, Amerika rəhbərliyi son qərarları ilə bütün dünyanı öz üzərinə qaldırmaqdadır. Qüds İsrailin paytaxtı kimi tanındı, İslam dünyası ABŞ-a qarşı çıxdı. Ardınca BMT-dəki səsvermədə 128 dövlət Trampın qərarını rədd etdi. Bu günlərdə isə Afrika qitəsinin 54 ölkəsinin imzaladığı bəyanatda tələb olunur ki, Tramp "murdar ölkələrdən olan immiqrantlar" ifadəsinə görə Afrika ölkələrindən üzr istəsin.

Beləcə, ABŞ ədalətsizliyi dünyanın, eləcə də Azərbaycanın əsas müzakirə mövzularındandır. Ötən həftə ABŞ Dövlət Departamenti ölkə vətəndaşlarını terrorizm təhlükəsi ilə əlaqədar Azərbaycana səyahətə diqqətli olmağa çağırırdı. Heç cür anlaşılacaq mövqə deyil. Rəsmi Bakının Vaşinqtona cavabı oldu. Düzdür, Bakı da Ankara kimi öz vətəndaşlarına "ABŞ-a getməyin, təhlükəlidir" xəbərdarlığı etmədi. Ancaq bəyan etdi ki, "Son illərdə Azərbaycana turist axınının 24 faiz artdığı, ölkəmizə gələn əcnəbi vətəndaşların sayının 2,7 milyon nəfəri ötdüyü, Azərbaycanın bir neçə beynəlxalq yarışlara və tədbirlərə ev sahibliyi etdiyi halda ABŞ Dövlət Departamentinin belə bir açıqlaması çox təəccüblüdür".

Əslində təəccübdən keçib. Daha ABŞ-ın Azərbaycanla bağlı mövqeyi bizi təəccübləndirmir. Vaşinqton 1992-ci ildə, Ermənistanın işğalçılığına qarşı uğurlu hərbi əməliyyatlar apardığı üçün Azərbaycana "907-ci düzəliş"lə cavab verdi. Faktiki olaraq sanksiya qərarı qəbul olundu və o qərar indiyə qədər "dondurulmuş" şəkildə saxlanılır, elə Qarabağ məsələsi kimi...

Üstündən 26 il keçəndən sonra ABŞ Azərbaycanda terror təhlükəsinin olduğunu bəyan edir. Bunun özü də sanksiya qərarıdır. Getməyin, yeni bu ölkəyə pul xərcləməyin, əlaqələr qurmayın, investisiya yatırmayın. Bunu on illərdir işğalçı Ermənistanla və Dağlıq Qarabağdakı separatçılara milyonlarla dollar yardım ayıran dövlət bəyan edir. Üstəlik həmsədr ölkə olaraq...

Ədalətli olsaydı, Ağ Ev Ermənistanla bağlı xəbərdarlıq edərdi. Bəyan edərdi ki, qonşusunun ərazilərini işğalda saxlayan, Suriyadan qaçan erməni və kürd terrorçularına sığınacaq verən, onları Azərbaycanın işğal altındakı torpaqlarında yerləşdirən bir ölkəyə səfər etmək risklidir.

Görün vəziyyət hansı həddə çatdı ki, Rusiyanın Xarici İşlər Nazirliyinin (XİN) rəsmisi Mariya Zaxarova Azərbaycanı təhlükəli sayan Vaşinqtona cavab verdi, dəfələrlə Bakıda olduğunu, ölkəmizdə özünü rahat hiss etdiyini dedi, Azərbaycanı ABŞ-dan müdafiə etdi. Təbii ki, bu, Kremlin Azərbaycana sevgisindən irəli gəlir, ABŞ-a nifrətdən qaynaqlanır belə yanaşma. Ötən il Zaxarovanı da yaxşıca tanıdıq.

Bu vəziyyət təəssüf doğurur. Vaşinqton ən azı Azərbaycanın antiterror koalisiyasının üzvü olduğunu, bütün təhlükələrə rəğmən ABŞ-ın yanında yer aldığını nəzərə almalı idi. Elə bu günlərdə Əfqanıstandakı sülhməramlı qüvvələrimizin sayının artırılmasına qərar verildi. Azərbaycan terrora əziyyət çəkir, həm də terrora qarşı mübarizə aparır. Bunun əvəzində "Azərbaycana getməyin" çağırışını etmək erməni terrorizminin çöreyinə yağ sürməkdir.

ABŞ-da azca ədalət olsaydı, işğal altındakı Talış kəndində qanunsuz tikinti-təmir işlərini maliyyələşdirən vətəndaşlarını cəzalandırırdı. Talış kəndindəki tikintilərə ABŞ-ın Kaliforniya ştatının vətəndaşı olan xeyriyyəçi Andranik Baqdasaryan rəhbərlik edir. Dövlət Departamenti Baqdasaryana xəbərdarlıq etməliydi...

Ermənistan ASALA-nı dirildir: azərbaycanlılar və kəmərlər təhlükədə

Sülhəddin Əkbər: "Bu, həqiqətdir, erməni maraqlarına ciddi ziyan olacaq"
Elxan Şahinoğlu: "Məsələ araşdırılmalı, beynəlxalq təşkilatların qarşısında qaldırılmalıdır"

Beynəlxalq Əsilsiz Erməni İddiaları ilə Mübarizə Dərnəyinin (ASİMDER) rəhbəri Göksel Gülbey bildirib ki, 1984-cü ildə ləğv edilmiş açılan millətçi erməni terror təşkilatı ASALA Gürcüstanın Cavaxetiya bölgəsində "Virk-Yerkir" adı ilə yenidən qurulur. Göksel həmçinin vurğulayıb ki, Gürcüstanda yaşayan azərbaycanlıların həyatı təhlükədədir.

Erməni "kavkazplus" da terror təşkilatının Cavaxetiyada yenidən ortaya çıxdığını və bunun Ermənistanın dövlət siyasətindən qaynaqlandığını yazıb. Sayt yazıb ki, bu təşkilat erməni lobbisi öz hədəflərinə "sülh"lə nail ola bilməyəndə ortaya çıxır və qanlı metodlarını işə salır.

"Yeni Müsavat"dan danışan təhlükəsizlik üzrə ekspert Sülhəddin Əkbər bildirib ki, əgər doğrudan da belə bir fakt varsa, qısa müddət sonra bu, daha ciddi mənbələrdən öz təsdiqini tapar: "Hələlik hansısa dövlət və ya xüsusi xidmət orqanı tərəfindən təsdiq yoxdur. Bu həqiqətdirsə hesab edirəm ki, erməni maraqlarına ciddi ziyan olacaq. Çünki dünyada terrorizmə birmənalı münasibətin formalaşdığı, bunun lənetləndiyi, terrora qarşı qlobal mübarizənin gətirdiyi bir zamanda, xüsusən regional layihələrin həyata keçirildiyi ərəfədə belə bir terror təşkilatının ortaya çıxması yəqin ki, adekvat reaksiya alacaq. Bu isə həm Azərbaycanın, həm də Türkiyə və Gürcüstanın əlini gücləndirəcək".

Məsələyə siyasi yəndən yanaşan politoloq Elxan Şahinoğlu isə bildirdi ki, ASALA-nın fəaliyyətinin dayandırılmasının da səbəbi siyasi idi: "Gördülər ki, bu terror təşkilatının fəaliyyətinin davam etməsi onları çox böyük dövlətlərə üz-üzə gətirə bilər. Ona görə də həmin təşkilatın fəaliyyətini tamamilə dayandırmaları da müəyyən ara verdilər. Mən də o təhlükəni görürəm ki, terror təşkilatı istənilən an yenidən fəaliyyətə başlaya bilər. Düyməyə basılsa, terror törədər. Qarabağda gedən proseslər də onu göstərir ki, əslində təşkilat heç zaman fəaliyyətini dayandırmayıb. Vacib deyil ki, ASALA adı altında fəaliyyət göstərsinlər. Dağlıq Qarabağda xarici ölkələrdən ermənilər necə gətirib yerləşdirildi? Bu da əslində Ermənistan hakimiyyəti ilə yanaşı həmin terror təşkilatının əməyinin nəticəsi idi. Ona görə də düşünürəm ki, təhlükə var və bunu önəlmək üçün Gürcüstanla Azərbaycan bu istiqamətdə də əməkdaşlıq etməlidirlər. Çünki terror təhlükəsi təkə Azərbaycan üçün deyil, həm də Gürcüstan üçündür. Orada da ara-sıra Gürcüstanda yaşayan erməniləri guya müdafiə etmək adı ilə hansısa hücum əməliyyatlarını planlamaq üçün fəaliyyətə başlayırlar. Ona görə də iki dövlət bu məsələdə gərəkdir koordinasiya fəaliyyət göstərsin. Məsələni həm də o mənada araşdırmaq lazımdır ki, təşkilat son illər sıralarını nə dərəcədə genişləndirib və hansı fəaliyyətləri aparıb. Adı son illər hallanmasa da təşkilat fəaliyyətdədir və üzvləri də çox rahat şəkildə həm Ermənistan, həm də Qərbi ölkələrində yaşayırlar. Əslində ağılları başlarında olsa Ermənistan gərəkdir buna getməsin və iri layihələrə təhlükə yaratmasın. Çünki Qərbdən olan bütün dəstəklərdən məhrum ola bilərlər. Bilirik ki, erməni icmasının özü də məntiqlərdən kənar fəaliyyətlə məşğuldur. Biz Bakı-Tbilisi-Qars xəttinə təhlükə olmasını göz önünə almalıyıq. Çünki həmin demiryolu ermənilərin nəzarət etdikləri ərazilərdən də keçir. Ona görə bu xəbərləri diqqətdə saxlamaq lazımdır. Məsələlər yüksək səviyyədə araşdırılmalı, beynəlxalq təşkilatların qarşısında da qaldırılmalıdır. Ermənistanın yenidən terrorçularla bir sırada olduğunu gərəkdir Qərbə anladaq".

□ Əli RAİS,
□ "Yeni Müsavat"

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinin (ARDNS) birinci vitse-prezidenti, akademik Xoşbəxt Yusifzadənin 88 yaşı tamam oldu. Azərbaycanın ən yaşlı məmuru olan Xoşbəxt müəllim 1930-cu ildə yanvarın 14-də Bakının Pirşağı kəndində anadan olub.

Xoşbəxt Yusifzadə bu gün də iş başındadır, yeni yaqatqların kəşf olunması işinə rəhbərliyini davm etdirir, proqnozlarını verir. Elə biz doğum günü münasibətilə onunla həmsöhbət olmaq istəsək də, işlərinin çoxluğundan bu, mümkün olmadı. Təbriklərimizi çatdırdıq, doğum günündə hansı hissləri keçirdiyini öyrənmək istədik. Heyrət doğuran budur ki, yaşının bu çağında

nomen neftçi Neft Şirkətinin köhnə binasında işinə davam etməsindən zövq alır. "1954-cü ilin martında buradan Neft Daşlarına getmişəm. 10 il işləmişəm, 1963-cü ilin oktyabrında yenə bu binaya gəlmişəm. Bu günə qədər də bu binadayam. Yəqin elə o dünyaya da bu binadan gedərəm" - deyir X.Yusifzadə.

Neftin qiymətinin enib-qalxması onun nəzərində

illərdir bu məşğuliyyətindən ayrılmır.

İşlərinin çoxluğuna baxmayaraq, telefonla bəzi fikirlərini qəzetimizə bölüşən X.Yusifzadə bu yaşda ürəyindəki arzularını da dilə gətirdi: "Arzum odur ki, dövlətimiz qarşısına qoyduğu bütün hədəflərə çatsın, gün-gündən həyatımız yaxşılaşsın, bütün camaatımız sevinsin, ildən-ilə gözəl nəticələr əldə

"Qoy dünya görsün ki, biz hələ 100 il bundan qabaq dövlətimizi qurmuşuq"

Xoşbəxt Yusifzadə: "Cümhuriyyət qurucuları çox böyük işlər görüblər, Allah hamısına rəhmət eləsin!"

1947-ci ildə orta məktəbi bitirəndən sonra M.Əzizbəyov adına Azərbaycan Sənaye İnstitutunun (indiki Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universiteti) geoloji-kəşfiyyat fakültəsinə daxil olub. İnstitutu 1952-ci ildə "Neft və qaz yataqlarının geologiyası və kəşfiyyatı" üzrə bitirərək "dağ mühəndisi-geoloq" ixtisasına yiyələnib. Geologiya-mineralogiya elmləri doktoru olan X.Yusifzadə ömrünün 68 ilini Azərbaycan neft sənayesinə həsr edib.

Xoşbəxt Yusifzadəni Azərbaycan neft sənayesinin canlı ensiklopediyası da adlandırır. Qocaman neft mütəxəssisi həm bir milyardını (1971-ci il, martın 28-də), həm də iki milyardını (2017-ci il, noyabrın 8-i) ton Azərbaycan neftinin çıxarılması prosesində iştirak edib. X.Yusifzadə geologiya-mineralogiya elmləri doktoru, professor və AMEA-nın həqiqi üzvüdür. "İstiqlal", "Şöhrət", "Şərəf", 1-ci dərəcəli "Əmək" ordenləri, eləcə də "Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fəxri diplomu" ilə təltif olunub.

Azərbaycanda zəngin neft-qaz yataqlarının kəşf edilməsi və işlənməsində, neft sənayesi və elminin inkişafında bu neft mühəndisinin böyük xidmətləri var. Xəzər dənizinin Azərbaycan Dünyanın ən stajlı neft mütəxəssisi hesab edilən Xoşbəxt Yusifzadənin haqqında "Fədakar" adlı ikihissəli bədii-sənədli film çəkilib. Yubilyarın "Ömrün illəri və izləri" kitabındakı həyat oçerkləri əsasında, Eldar İskəndərzadənin sənərisi ilə səkkiz ay ərzində çəkilən filmdə xalq artisti Rasim Balayev başda olmaqla, bir sıra tanınmış sənətkarlar çəkilib.

Azərbaycan neftinin çıxarılmasında iştirak etdiyinə görə özünü çox xoşbəxt sayan Xoş-

da Xoşbəxt müəllim işindən ayrılmır, hətta şənbe günləri də iş başında olur. Dediyyə görə, bir müddət əvvəl səhhətində problem yarandıqı üçün işdən getmək istəyib. Amma ölkə prezidenti ona böyük dəyər verdiyi üçün "işini yüngülləşdirin, qalın, işləsin" deyib və beləcə işi yüngülləşdiyi üçün fəaliyyətinə davam edib.

Neft Daşlarından ilk neftin 1949-cu ilin 7 noyabrında çıxarılması, 1954-cü ildən 1960-cı ilə qədər gəmidə yaşaması, Sov.İKP MK-nın baş katibi Nikita Xruşşovun Neft Daşlarına gəlişini indi də yaxşı xatırlayan bu fe-

adlı məsələdir. Deyir ki, 1994-cü ildə "Əsrin müqaviləsi"ni imzalayanda neftin 1 bareli 16 dollar idi: "Neftin qiyməti dalğavarıdır, gah düşür, gah qalxır". Onu da deyir ki, əgər biz insanlar bir-birimizi qırıb-çatmasaq, 40-50 ildən sonra ola bilsin neft ancaq dərman üçün lazım olacaq. Deyir onu bu yaşda da gümrax saxlayan nikbinliyi, xoş ovqatı, insanlara münasibətdə yalnız xeyirxahlıq etmək istəyidir. Oduqca zarafatlı insan olan qocaman neftçi həm də Molla Nəsrəddin lətifələrini danışmağı çox sevir. Ən sevimli məşğuliyyəti isə fotolar çəkməkdir. On

edək. Bu il Cümhuriyyətin 100 illiyidir. 2018-ci il İlham Əliyev cənabları tərəfindən "Cümhuriyyət ili" elan olunub. Prezidentin bu qərarının mühüm əhəmiyyəti var. Yeni hər kəs bilsin ki, biz dünən müstəqil olmamışıq, 100 il bundan qabaq müstəqil dövlətimizi qurmuşuq. Özü də yaxşı ölkəmiz olub, demokratik dövlət qurmuşuq. İndi nə edək ki, tale belə gətirib, müstəqilliyimizə davam etdirə bilməmişik. Ona görə bu tarixi həqiqətləri dünyaya yaymağımız baxımından Cümhuriyyətimizin 100 illiyinin qeyd olunması müstəsna əhəmiyyətə malikdir. Qoy dünya görsün ki, biz hələ 100 il bundan qabaq müstəqilliyimizi qazanmışıq, dövlətimizi qurmuşuq. Cümhuriyyət qurucuları zamanında çox böyük işlər görüblər, Allah onların hamısına rəhmət eləsin!"

Tanınmış neft mühəndisi Azərbaycan dövlətinin qorumaq, müstəqilliyimizin əbədiyaşar olması üçün qarşıda duran vəzifələrdən də bəhs etdi: "Hamımızın borcu odur ki, İlham Əliyev cənablarının rəhbərliyi altında elə edək ki, respublikamız günü-gündən inkişaf eləsin və bu müstəqilliyimiz daimi olsun, həmişə də biz görülməli işlərə baxaq, fəxr edək".

Bəs, Azərbaycanın neft ehtiyatları 3 milyard tonun hasilatına imkan verəcəkmi? X.Yusifzadə nikbin olduğunu söylədi: "Əlbəttə, buna nail olacağıq. Mən bu barədə tədbirdəki çıxışmda da dedim. Hesablanıb, Allah qoysa, 60-cı illərdə 3 milyard ton barel neft olacaq".

Xoşbəxt Yusifzadə "Yeni Müsavat"a açıqlamasında doğum gününü məxsusi qeyd etmədiyini də bildirdi: "Yubiley deyil ki, 90 yaşadək yaşasam, onda qeyd edərik".

□ Elşad PAŞASOY,
□ "Yeni Müsavat"

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında
Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına
Dövlət Dəstəyi Fondu

KİVDF

www.kivdf.gov.az

**Ermənistan-Azərbaycan,
Dağlıq Qarabağ münaqişəsi haqqında
həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması,
Azərbaycanın ədalətli mövqeyinin müdafiə edilməsi**

Qarabağ

Rusiyanın Qarabağ məsələsində əsas hədəflərindən biri, şübhəsiz ki, konflikt zonasında mövcud status-kvonu saxlamaq, münaqişə tərəfləri arasında genişmiqyaslı hərbi toqquşmaya imkan verməməkdir. Çünki bu, onun orta perspektiv maraqlarına cavab vermir. Bu mənada ötən il aprel insidentinin təkrarlanması ən əvvəl Moskvanın uğuru kimi qiymətləndirilməlidir.

Hərgah, Kreml atəşkəs dönməyən konfliktin həlli üçün istifadə etməyə də həvəsli deyil. Paradoks da ondadır ki, tərəflərə silah satmaqda davam edən Rusiya həmin silahların işə salınmasını istəmir. Nə münaqişəni çözdür, nə də Azərbaycana onun hərbi yolla, bərdəlik çözmək imkanı verir. Nə vaxtadək?

Doğrudanmı Rusiya, digər vasitəçi dövlətlər düşünür ki, Azərbaycan xalqı sonsuzadək işğal rejiminə dözəcək? Gərək ki, 2016-cı ilin 4 günlük aprel müharibəsi hamıya görk olmalı idi. Əfsus ki, olmadı.

Bu xüsusda Ukrayna Silahlı Qüvvələri Baş qərargahının əməliyyat idarəsinin keçmiş əməkdaşı, ehtiyatda olan artilleriya polkovniki, hərbi ekspert qismində tez-tez

KİV-lərdə çıxış edən Oleq Jdanov "Obozrevatel" saytına verdiyi açıqlama diqqət çəkir. Hərbi ekspert deyib: "Aprel hadisələrindən sonra məlum oldu ki, Azərbaycan ordusu nəinki Qarabağı, Ermənistanın özünü də silməyə hazırdır. Nəticədə Rusiyanın Dağlıq Qarabağ münaqişəsindən "kozır" kimi istifadə edib dünya arenasında mövqelərini gücləndirmək planları boşa çıxdı. Rusiya çətinliklə də olsa hərbi texnikanın Gürcüstan üzərindən daşınmasını razılaşdırmağa çalışır ki, Ermənistandakı hərbi qruplaşmasını dəstəkləyə bilsin".

Söhbət əlbəttə ki, Abxaziya dəmiryolunun açılmasından gedir. Bəllidir ki, işğalçı ölkə ötən il bu dəhlizin açılması üçün əlindən gələni etdi. Bu

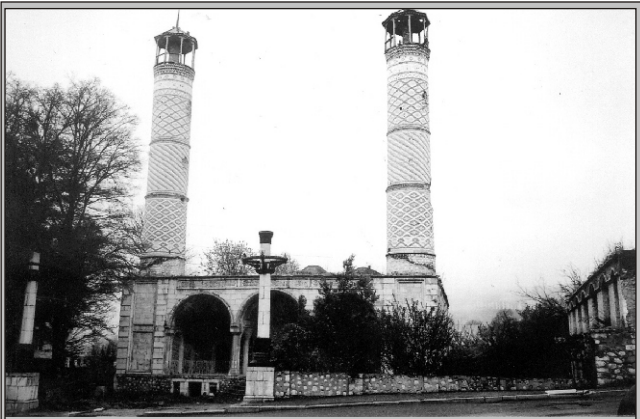
seçkilərini bəhanə edən rəsmi İrəvan vaxtı uzatmaqla məşğuldur. Bununla da faktiki şəkildə amerikalı hərbi ekspertin xəbərdar elədiyi qəfil müharibə riskini artırır.

"Ermənistan hazırda Dağlıq Qarabağ məsələsində kobudcasına vaxt udmaqla məşğuldur". Bunu da azxar.az-a açıqlamasında politoloq Tofiq Abbasov söyləyib. Onun sözlərinə görə, danışıqlar prosesi intensivləşsə də, Ermənistan prezidentini düşündürən yeganə məsələ hakimiyyətdə qalmaqdır.

"İşğalçının vaxtı tükənir, Ermənistan seçkilərdən sonra Qarabağ məsələsinin həlli

Hərbi, yoxsa sülhə doğru - 2018-ci ilin əsas dilemması

İşğalın və işğalçının vaxtı tükənir; bu il Dağlıq Qarabağ məsələsində qəfil dönüşlər istisna deyil; amerikalı analitiklərdən iki fərqli müharibə anonsu...

Qarabağ problemi Avropa Birliyinin diqqətindədir

"Dağlıq Qarabağ münaqişəsi Avropa Birliyinin diqqətindədir". Bu barədə Avropa Birliyinin ATƏT-dəki nümayəndəsinin ATƏT-in yeni sədri, İtaliya xarici işlər naziri Angelino Alfano'nun bəyanatına cavabında qeyd edilib.

Bəyanatda deyilir ki, uzun müddət davam edən Gürcüstan və Moldovadakı münaqişələr, ələcə də Dağlıq Qarabağ münaqişəsi həmişəki kimi Avropa Birliyinin diqqətindədir və təşkilat bu münaqişələrin həllində İtaliyanın ATƏT-in fəaliyyətinin möhkəmləndirilməsinə sadıqlığını yüksək qiymətləndirir. Bəyanatda o da bildirilir ki, Aİ münaqişələrin ciddi narahatlıq doğuran humanitar aspektlərinə daimi diqqəti yüksək qiymətləndirir.

Qeyd edək ki, ATƏT-in fəaliyyətdə olan sədri, İtaliyanın xarici işlər naziri Ancelino Alfano Vyanada Daimi Şuranın iclasında 2018-ci ildə fəaliyyətinin prioritetlərini açıqlayarkən bildirib ki, İtaliya ATƏT-dəki sədrliyi dövründə Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həlli üçün 2018-ci ildə ATƏT-in Minsk qrupunun fəaliyyətini dəstəkləmək niyyətindədir. O qeyd edib ki, 2018-ci ildə ATƏT-ə sədrlik çərçivəsində İtaliya təşkilata daxil olan ölkələr arasında dialoqun intensivləşdirilməsini nəzərdə tutur və bu, əsas prinsiplərdən biridir.

məqsədlə Ermənistanın baş naziri Karen Karapetyan və prezident Serj Sərkisyan Tiflisdə çoxgünlük səfərlər elədilər. Ancaq nəticə olmadı. Bir səbəb Gürcüstanın Azərbaycanla olan strateji tərəfdaş münasibətləri ilə bağlıdırsa, digər mühüm səbəb həmin dəmiryolunun açılmasının rəsmi Tiflisin Abxaziyanın Rusiya tərəfindən işğalının tanınması anlamına gələcəyi ilə ilgilidir. Hər halda Moskva Abxaziya və Cənubi Osetiyanın müstəqilliyini tanımaqdan vaz keçməyə hazırlaşmır.

Yeri gəlmişkən, məlumatlara görə, dəmiryolunun açılması ilə bağlı anlaşma sənədində Rusiya separatçı rejimlərin adlarının müstəqil dövlətlər kimi keçməsinə şərt kimi qoyur. Buna da çətin ki, rəsmi Tiflis razı olsun. Başqa yandan isə Gürcüstan Azərbaycan və Türkiyə amillərini nəzərə almaq zorundadır.

*****

Ermənistana bu yolun açılması şəksiz ki, həm də mümkün müharibə variantında müttəfiqi Rusiya ilə quru əlaqə yaratmaq üçün çox vacibdir. Hərçənd, Azərbaycan Ermənistanına hücum etməyə hazırlaşmır.

2018-ci ildə Qarabağ münaqişəsi zonasında müharibə riskləri ilə bağlı proqnozlar isə müxtəlifdir. Məsələn, "Yeni Müsavat" "Amerikanın səsi" ra-

diosunun rus redaksiyasına istinadən xəbər verir ki, amerikalı analitiklər bu il geniş miqyaslı hərbi toqquşmalar gözləmir.

O sırada ABŞ-ın Ukraynadakı sabiq səfiri Con Xerbst hesab edir ki, Qarabağ zonasında hazırkı status-kvo bu il də saxlanacaq. Onun iddiasına görə, nə Ermənistan, nə də Azərbaycan aprel müharibəsindən heç bir fayda götürməyib. "Və bunu hər iki ölkənin paytaxtında gözəl bilir. Mən yeni konfliktin kiminsə əlinə işləyəcəyini düşünmürəm", - deyir o qeyd edib və Rusiyanın hər iki münaqişə tərəfinə silah satmasını sadəcə, iyrenc adlandırır.

"Bu, Kremlə tərəflərə öz təsirini saxlamağa imkan verir. Ancaq bu, abırsız və iyrenc siyasətdir" - analitik əlavə edib. Onun fikrincə, status-kvonun qalması həm də nizamlaşmanın olmamasının göstəricisidir: "Mən deməliyəm ki, problemin nizamlanması xüsusunda hansısa diplomatik tərəqqi imkanlarını görmürəm".

Öz növbəsində amerikalı hərbi ekspert Stiven Blank onun nöqtəyi-nəzərini bölüşür: "Mübahisəsiz demək olar ki, qış hərbi əməliyyatlar üçün yaxşı zaman deyil. Ancaq mən qarşıdan gələn yazda da hər hansı hərbi əməliyyatlar üçün heç bir əsas görmürəm".

Bununla belə, Blank hesab edir ki, hansısa qəfil hadi-

sə vəziyyəti dəyişə bilər. "Ciddi dəyişikliklər halında müharibə istisna deyil. Buna rəğmən, ABŞ hər şeyi edəcək ki, regionda sülh bərqərar olsun. Gürcüstan "Cavelin" raket sisteminin satılması və Pakistana Amerika yardımının dayandırılması Güney Qafqazın artan önəmi deməkdir", - deyir sonda o əlavə edib.

*****

Lakin bu yazıda da vurğulamaq zərurəti var ki, 2018-ci ildə böyük müharibənin olub-olmaması ən əvvəl işğalçı Ermənistandan asılı olacaq. Düşmən ölkə əgər sülhdən qaçacaqsa, təbii ki, müharibəni yaxınlaşdıracaq, hərbi yolu qaçılmaz edəcək. Başqa sözlə, hərbi yoxsa sülh seçimi yənə müstəsna olaraq, İrəvanın üzərindədir.

Təəssüf ki, indi də apreldə yeni baş nazir və prezident

ilə bağlı konkret mövqeyini ortaya qoymalıdır. İrəvan danışıqları yalnız sabotaj etməklə məşğuldur. Bu, çox çətin bilməz. Azərbaycan hələ ki səssiz yalvarışına görə Ermənistanı toxunmur", - deyir o əlavə edib.

*****

Qarabağda müharibə riskləri, sözsüz ki, həm də konfliktin əsas körükləyicisi olan Rusiyanın nə dərəcədə problemin həllində ciddi irəliləyişdə maraqlı olmasından keçir. Moskva isə bəzi siyasi şərhçilərə görə bu il daha çox Qərblə - ABŞ və NATO ilə münaqişələri aydınlaşdırmaqla məşğul olacaq. Əlbəttə ki, fors-majör situasiyalar da mümkündür. Bu üzəndən böyük güclərin status-kvoya arxayın olması heç də hərbi əməliyyatlardan qaçmağın zəmanətli yolu sayıla bilməz...

Telman İsmayılovu iflasa apararıq yol

Vaxtı ilə "Forbes" siyahısına düşən, indi isə axtarışda olan iş adamının fəlakət gətirən səhvi

Adı Azərbaycanın, "dadi" başqalarının olan milyarderlərimiz silsiləsindən budəfəki obyektimiz dəbdəbə həvəskarı, dünya, eləcə də Azərbaycanda məşhur, şöhrətli müğənnilər, aktrisalar üçün səxavət kisəsi, bu və digər səbəblərdən də ölkəmizdə çox-çox müzakirə olunan Telman İsmayılovdur. Düzdür, daha cənab İsmayılovu milyarder, bəlkə də heç milyoner də adlandırmaq düzgün deyil: onun biznes imperiyası qürub edib, özü isə bir neçə ölkədə əleyhinə qaldırılmış məhkəmə işləri ilə uğraşmaqdadır...

Telman Mərdan oğlu İsmayılov 1956-cı ildə Göyçayda yəhudi ailəsində dünyaya gəlib. 70-ci illərin əvvəllərində Mərdan İsmayılov ailəsi ilə birlikdə Bakıya köçüb. Nə az, nə çox - 12 uşağı olan ailənin 10-cu övladıdır. Atası az qala bütün yəhudilər kimi, o dövrün gizli biznesmenlərindən biri olub - parça alveri ilə məşğul olub. 14 yaşına çatdıqdan sonra Telman böyük həvəslə atasının köməkçisi funksiyasını üzərinə götürür. Sovet dövründə gizli alverçilərin həmişə yüksək vəzifəli şəxslərlə sıx əlaqələri olurdu. Telmanın atası da bu baxımdan həmkarlarından geri qalmırdı. Tezliklə atasının ən böyük köməkçisinə çevrilən Telman həm də ondan nüfuzlu şəxslərlə əlaqələr qurmağın sirlərini öyrənirdi - gələcəkdə bu bacarıqlar ona çox kömək edəcəkdi...

Alver sahəsindəki bacarıqları sayəsində cəmi 4 ildən sonra Telman Azərbaycanda yeganə kommersiya mağazasının direktorluğunu əldə etməyi bacarmışdı.

Ali təhsilini ilk olaraq Bakıda - Dadaş Bünyatzadə adına Xalq Təsərrüfatı İnstitutunda almağa başladı - 1973-76-cı illərdə burada oxudu. Daha sonra hərbi xidmətə yollandı. Xidmətdən qayıdandan sonra isə təhsilini Moskva Xalq Təsərrüfatı institutunda davam etdirdi və bu ali məktəbi 1980-ci ildə bitirdi. Təhsilini başa vurduqdan sonra "Vostoktorq"da mütəxəssis, daha sonra isə SSRİ Ticarət Nazirliyində iqtisadçı vəzifələrində işləyir. Yenidənqurmanın gətirdiyi yeniliklərdən bacarıqla faydalanan İsmayılov 1987-ci ildə "Xeyriyyəçi kommersiya kompaniyası" adlı kooperativini yaradır. Bu dövrdə o, həmin vaxtlar Moskva şəhər İcraiyyə Komitəsində kooperativ fəaliyyət üzrə komissiyanın sədri vəzifəsində çalışan Yuri Lujkov ilə tanış olur. Bu tanışlıq sonralar ona çox böyük dividendlər gətirdi...

Qeyd edək ki, kooperativin əsas fəaliyyət istiqaməti kütləvi

istehlak malları üzərində qurulmuşdu. 1989-cu ildə - AST qrupunun təməlini təşkil edəcək şirkət təsis olunur. Yeri gəlmişkən, AST-nin açması - T.İsmayılovun oğlanları Ələkbər (rus dilində Alekper), Sərxan və özünün baş həfləridir.

"Çerkizov bazarı"nda doğan, oradan qürubu başlayan biznes günəşi

Deyənlərə görə, biznesini qurmaq üçün 600 min rubl civarında ilkin kapitalı toplamağa Telman Mərdanoviç öz qohumlarının köməyi və şəxsi mənzilini satmaq nəticəsində müvəffəq olub. Bundan əlavə, İsmayılovun uğurlarında onun ünsiyyətçilik qabiliyyəti də böyük rol oynayıb. O, dostluq əla-

qələrində etibarlı adam imici qazanmışdı.

Lakin AST qrupu və T.İsmayılovun günəşi 1994-cü ildən - Moskvada "Çerkizov bazarı" yaradıldıqdan etibarən parlamağa başlayıb. Moskvada "Çerkizov bazarı"nı "şəhər içərisində şəhər" adlandırdılar. Bazar dünyanın demək olar ki, hər yerindən gələn imiqlər üçün sığınacaq, dolanışığı yerinə çevrilmişdi. Orada alınıb-satılmayan nəse qalmamışdı - uşaq "Pampers"indən tutmuş silaha, narkotikə qədər. Bazarda rəhbər vəzifələr yəhudilərin əlindəydi, hətta bazanın ərazisində sınaq da tikilmişdi. Moskva milisinin bazara daxil olmasına demək olar ki, icazə verilmirdi. Mühafizəni İsmayılovun adamları həyata keçirirdilər. Bəzi məlumatlara görə,

bazarda 100-ədək adam işləyirdi.

Mətbuatda dəfələrlə qeyd olunurdu ki, rəsmi icarə haqqından əlavə AST qrupunun nümayəndələri satıcılardan əlavə haqq istəyir, razılaşmayanları isə bazardan qovurdular. 2009-cu ildə bazar gündə 1 milyon dollar qazanc gətirirdi.

Onu bir neçə dəfə bağlamağa cəhd etmişdilər, lakin baş tutmamışdı. İmigrantların cəmləşdiyi əsas məkan kimi "Çerki-

zov" rus millətçilərinin də daim diqqətindəydi. Tez-tez millətçilərin bazara hücumları baş verirdi. 2006-cı ildə millətçi "Spas" təşkilatının üzvü Oleq Kostarev bazarda terror aktı törətdi, 14 nəfər öldü, 61 nəfər yaralandı.

Bazanın bağlanması qərarı T.İsmayılov Türkiyədə məşhur 7 ulduzlu "Mardan Palace" otelini açan zaman qətiləşdi: ağır maliyyə böhranı keçirən Rusiyada qazanılan pulların Riçard Gir, Peris Helton, Şeron Stoun kimi Hollivud ulduzlarının dəvət olunmasına, xüsusi reyslə 200 kiloqram qara kürünün gətirilməsinə, qonaqların başından sel kimi pulların səpilməsinə sərf olunması dövlət rəhbərliyinin diqqətindən yayınma bilməzdi. Onsuz da Türkiyəyə 1,5 milyard dollar yatırım qoymaqla AST sahibi özünü gözəndə salmışdı.

lar Klubu (KVN) da vardı. Bundan əlavə, əsl Şərq zövqünə malik olan, dəbdəbəni, məşhur şəxslərlə əlaqələri sevməyən T.İsmayılov şou-biznes aləmi ilə yaxından əməkdaşlıq edirdi. Özünün ad gününə Şakira, Cenifer Lopes, Monika Belluci kimi dünya ulduzlarını gətirmək üçün milyonlarla dollarından keçməyə xəsislik etməzdi. Elə Azərbaycan şou-biznesindən də İsmayılovun bu səxavətindən pay alanlar az deyildi.

nın Arbat küçəsində yerləşən məşhur "Praqa" restoranını, Krasna Presnadakı "Tropikano" biznes mərkəzi və Moskvanın Şərqi İsmayılov rayonu yerləşən binalar kompleksini borc əvəzində özünə götürüb.

Rusiyadan gəlir gəlmədiyi üçün T.İsmayılov Türkiyədəki kreditlərini də ödəyə bilmədi. Nəticədə isə atasının şərəfinə tikirdiyi "Mardan Palace" əlindən çıxdı.

Rusiyadakı problemlər nədən yarandı?

Bəzi mənbələr T.İsmayılovun Rusiyada arzuolunmaz şəxsə çevrilməsində bir əyləncə məclisində Vladimir Putin barədə söylədiyi mənfəfi fikirlərin əsas rol oynadığını iddia edirlər. Guya bu sözlərin cəzası olaraq Putinin adamları T.İsmayılova heç bir qazanc gətirmədən bir neçə layihənin icrasını təklif ediblər, lakin qiymət məsələsində razılığa gəlinmədiyi üçün əlaqələr tamamilən kəsilib.

Ötən ildən etibarən T.İsmayılovun Rusiyaya yolu tamamilə bağlanıb. Belə ki, o, Rusiyada hamısı olduğu müğənni Avraam Russoya sui-qəsdin, həmçinin 2 ölüm işinin sifarişində suçlanır. Moskvanın Basman məhkəməsi onun barəsində qiyabi həbs qərarı çıxarıb, beynəlxalq axtarış elan edib. İstintaq hesab edir ki, T.İsmayılov iş adamları Vladimir Savkin və Yuri Brilevin öldürülməsini sifariş edib. Ehtimal olunan killer Mehman Kərimov həbs edilib və İsmayılov qardaşları əleyhinə ifadə verib. Onun ifadəsi əsasında bir neçə ay əvvəl T.İsmayılovun qardaşı Rəfiq həbs olunub, digər qardaşı Vaqif isə axtarışa verilib. Maraqlıdır ki, istintaqın əlində M.Kərimovun ifadəsindən başqa heç bir dəlil-sübut yoxdur. Bəlkə elə buna görə T.İsmayılov mətbuatı açıqlamasında "mən ömrüm boyu bir dəfə də olsun cinayət törətməmişəm" deyir: "Doqquz illik informasiya terroru müddətində mənə nələrdə ittiham etmədilər ki... Amma bunların heç biri təsdiqini tapmadı. İndi isə ölüm işini uydu-rublar. Hər şeyi gizlin ediblər: gizlicə ittiham irəli sürüblər, gizlicə həbs ediblər. Mən elə indi öz günahsızlığımı isbatlamağa hazırım!"

Düzdür, Moskva meri Yuri Lujkov və digər Rusiya məmurları da otelin açılış mərasimində - qonaqlar arasındaydılar, lakin artıq Yurinin mövqeləri laxlamışdı. Otelin açılışından 1 il sonra isə vəzifəsində istefa verməyə məcbur edildi. Beləliklə, "Mardan Palace"ın açılışı İsmayılovun ən əsas gəlir mənbəyini - "Çerkizov"u itirməsi bahasına başa gəlmiş oldu. Hansı ki, mehz onun ardınca AST qrupunun qürubu başladı.

Qeyd edək ki, "Çerkizov"dan əlavə, AST qrupunun 30-a yaxın digər müəssisələri vardı. Bunlar arasında "AST-Kapstroy" (tikinti), "Nəşriyyat AST-LTD", "AST-Gof" (mehmanxana-otel biznesi), "AST-TransServis" (nəqliyyat-daşıma biznesi), "AST-Shield" (mühafizə firması), "AST-Taksi", "AST-Praqa" (restoran biznesi), "AST-Gold" (zərgərlik biznesi), "Mərkəzi Hərbi Universal Mağaza" (ticarət evi) böyük klüvü ilə seçilirdi. T.İsmayılov özü müsahibələrində dəfələrlə qrupun illik dövriyyəsinin 3 milyard dollar ətrafında olduğunu demişdi.

AST Qrupu necə müflis oldu

"Çerkizov bazarı" bağlandıqdan sonra AST qrupu "Bank Moskva"dan götürdüyü kreditləri qaytarmaqda çətinliklərlə üzləşdi. Bu çətinliklər üzündən "Voentorq"u milyarder Süleyman Kərimova, Soçidəki otel kompleksini isə digər milyarder Viktor Vekselberqə satdı. Daha sonra "Bank Moskva" VTB bankın nəzarətinə keçdi və bütün proseslər bununla başladı. Belə ki, ödənişlərdəki ləngimələrə görə məhkəmələrdə iddialar qaldırıldı, girov qoyulan əmlaklar bank tərəfindən zəbt edildi.

Xatırladaq ki, VTB bank T.İsmayılova məxsus Moskva-

Son ^{za-}man-lar ailə-daxili cinayət hallarının sayı kəskin artıb. Demək olar ki, hər gün bir ailə cinayəti barədə xəbərlər oxuyur və ya bunu ətrafımızdan görürük. Son 3 gündə baş vermiş cinayət hadisələrinə diqqət etsək, demək olar ki, hamısının ailədaxili və qısqanclıq zəminində baş verdiyini görürük.

Defələrlə mətbuatda bu mövzuda yazılsa da, maarifləndirmə işləri aparılsa da, ailədaxili kriminal hadisələrinin sayı azalmır, əksinə, artan tendensiya ilə davam edir. Təəssüflə qeyd etməliyik ki, artıq azyaşlı uşaqlar da bu cür ailə cinayətlərinin qurbanına çevrilir.

Bəs, durmadan artan ailə faciələrinə necə "dur!" deyə bilərik?

Sosiooloq Əhməd Qəşəmoğlu bildirdi ki, kişiləri unudub yalnız qadınlara qarşı zorakılıq var demək, ocağa yağ tökmək olardı: "Çox təəssüf ki, bu kimi cinayət hallarının qarşısını almaq üçün addımlar atılmır. Fikir versəniz görürsünüz ki, biz son vaxtlar dağıdıcı modellərə belə imkan vermişik ki, ölkədə geniş yayılsın. Bu dağıdıcı modellərdən biri qadınlara qarşı zorakılıq məsələsidir. Azərbaycanda son vaxtlar əsas məsələ qadınlara qarşı zorakılıq, qadınlara döyülməsi və sairədir. Bu da dünya ictimaiyyəti arasında eybəcər bir mənzərə yaradır. Sanki Azərbaycanda kişilər vəhşidir, qadınlar da hüquqlarını bilmir. Buna görə də onlara qarşı zorakılıq artıb. Bu aldadıcı mənzərədir. Azərbaycanda bu faktlar ailədə gərginlik olduğunu göstərir. Ailəni diqqət mərkəzində saxlamaq, kişiləri yaddan çıxarıb yalnız qadınlara qarşı zorakılıq var, demək bu məsələdə ocağa yağ tökmək kimi bir şeydir. Düşünmək lazımdır ki, bıçaq qalxıb bir qadının sinəsinə girənə qədər o qadın kişiyə psixoloji olaraq neçə dəfə zərbə vurub. Bu qadınlara, kişilərə yox, xalqın faciəsidir. Mühit elədir ki, ailəmizdə gərginlik indiyə qədər olmadığı bir səviyyəyə gəlib. Ona görə də ortaya ciddi məsələni ortaya qoymalı, ailə üçün neyləmək lazımdır onu düşünməliyik. Məşhur insanları aldadıb qadın hüquqlarının qorunması haqda mübarizə apardılar. 14 təşkilatın iştirakı ilə belə bir layihə həyata keçirilir. Bu, sosiooloji baxımdan gülüncdür. Çünki bu məsələ birtərəfli deyil, ailənin problemdir. Ona görə də bu gün çox ciddi mütəxəssislərlə ciddi elmi əsaslarla

radan qazanılmış bir psixi problemlə olması lazımdır. Hər bir insan əsəbi ola, stress, gərginlik keçirə bilər. Amma bu, çox ciddi və dərin bir problemdir və insan özünü kontrol edə bilmərsə və buna baxmayaraq müalicə almırsa, sonda bu kimi cinayət hadisələrinin baş verməsi qaçılmazdır. Bir insan durduğu yerdə baş kəsmir, kimisə öldürmür. İnsan bir gün, bir ay nifrət etdiyi insana

Ailədaxili faciələrə necə "dur!" deyək?

Əhməd Qəşəmoğlu:
"Ailələrdə gərginlik indiyədək olmadığı bir səviyyəyə gəlib"

fəaliyyət proqramı hazırlanmalıdır. Orada nəzərdə tutulmalıdır ki, kompleks olaraq ailə üçün hansı işləri görmək lazımdır. Psixoloji zərbə altında qalan kişilər bu ölkənin vətəndaşı deyil?! Belə gülünc şey olmaz. Defələrlə bu haqda danışsam da, təəssüf ki, uyğun strukturların heç biri reaksiya vermir. Kimə deyirsən ki, gəlin bu problemin elmi əsaslarla həllini tapmaq, təəccüblə baxırlar ki, mən ağılda adam neydir elmi. Elmi əsas deyəndə sanki bu camaata qıcıq verir".

Sosiooloq Azərbaycanda bu işlə məşğul olacaq elmi mərkəzlərin olmadığını bildirdi: "Bütün dünyada bu məsələlər elmi əsaslarla elmi tədqiqat institutları, elmi mərkəzlər tərəfindən işlənir. Azərbaycanda isə bu işlərlə məşğul olan elmi mərkəz yoxdur. Əgər belə mərkəzlər varsa, onların ciddi fəaliyyət proqramları hardadır? Mən bu qədər danışsım, niyə bir dəfə maraqlanmırlar ki, siz nə demək istəyirsiniz? Bu mər-

Vəfa Rəşidova:
"Bir gün, bir ay nifrət etdiyiniz birinə pislik edə bilməzsən, bu, illərin nifrəti ola bilər"

kəzlər ekspertlərlə işləməlidir. Ölkədə bu sahədə mütəxəssislər var. Bu mütəxəssisləri toplamaq, ciddi fəaliyyət proqramı hazırlamaq lazımdır. Bu fəaliyyət proqramında da aydın olacaq ki, qanunvericilikdə hansı dəyişiklikləri etmək lazımdır, ailələrdə bu gərginliyi yaradan hansı səbəblərdir, bunları aradan qaldırmaq üçün nə etmək lazımdır. Bu gün ailəni dağıdan əsas səbəb ailədə maddi dəyərlərin mənəvi dəyərləri üstələməsidir. Mən bir ekspert kimi deyirəm ki, bu sahədə işlər görmək mümkündür. Ancaq uyğun strukturlar bunu etmək istəmir".

Psixoloq Vəfa Rəşidova da deyir ki, son zamanlarda ailədaxili cinayət hallarının sayı kəskin şəkildə artıb: "Bu, cəmiyyətimiz üçün xoşa gəlməyən bir haldır. İnsanın birini, həm də ailə üzvlərindən birini qətlə yetirməsi üçün ya ruhi xəstə, ya kontrol edilə bilməyən sinir xəstəsi, ya doğuşdan psixiatrik problemlə, ya da son-

pislik edə bilməz. Bu, illərin məsələsi olduğu üçün bu həddə gəlib çatır. Elə insan da olur ki, bir insana qarşı o qədər aqressiv, nifrət dolu olur ki, beynində hər gün o insanı öldürmək barədə düşünür. Sonda da bunu reallaşdırır. Belə insanlar ciddi psixi problem yaşayan insanlardır. Ailədə bir insanın qətlə yetirilməsinə səbəb olan bir an var ki, məhz o an qərar verir ki, artıq onu öldürməlidir. O anlar aşığılanma, təhdid, ailədə ayr-seçkilik, hər səhvini insanın üzünə vurmaq, uşaqlarının yanında ataya ya anaya qarşı hörmətsizlik bu kimi cinayət halları ilə nəticələnə bilər".

Psixoloq bu kimi cinayət hallarının qarşısını insanları maarifləndirməklə almağın mümkünsüz olduğunu dedi: "Biz insanları maarifləndirəndə elə başa düşürük ki, sanki özümüzü reklam edirik ki, yanımıza gəlsinlər və biz də onlardan pul qazanaq. Bu, əsla belə deyil. Mütəxəssisin məqsədi xalqın bu gününə, gələcəyinə can yandırmaqdır. Biz müxtəlif yazılarla insanları maarifləndirməyə çalışırıq. Birini öldürən, başını kəsən bir şəxs, çox təəssüf ki, hər hansı məqalə oxumur, o başqa bir mühitdə, aləmdə olur. Bu cür davranış sərgiləyən insanların çoxu dünyagörüşü olmayan, bunu artırmayan, dar çərçivədə düşünen insanlardır. O şəxs maariflənməmiş insan olsaydı, adam öldürməz, problemlərini duyub müalicə alardı. Elə insanlardan bir qəzet və ya kitab oxuduğunu soruşsaq, bizə güləcək insanlardır, evdə anasını, övladını, həyat yoldaşını öldürən insanlardır".

□ Günel MANAFLI

"Məhkumluq həyatı yaşamış sürücülərə dəstək olmalıyıq" - ekspertdən ilqinc təklif

İlqar Hüseynli: "Əgər bir şəxs təsadüfi səhv nəticəsində məhkumluq yaşayıbsa, ona güzəştə getmək olar"

"Üç mindən çox sürücü barədə sorğu göndərilib, 461 sürücünün məhkumluğunun olduğu müəyyənənə". Bunu bir neçə gün öncə Bakı Nəqliyyat Agentliyinin (BNA) baş direktorunun müşaviri Mübariz Abbasov marşrut daşıyıcıları ilə görüş zamanı bildirib.

M.Abbasovun sözlərinə görə, BNA daşıyıcılarla aparılan birgə iş nəticəsində 3008 sürücü ilə bağlı araşdırma aparılması üçün DİN, Səhiyyə Nazirliyi və digər qurumlara sorğu ünvanlayıb. "Artıq Daxili İşlər Nazirliyindən cavablar gəlib. Göndərilən arayışlar nəticəsində 461 sürücünün məhkumluğunun olduğu müəyyənənə", - deyər M. Abbasov vurğulayıb.

Bu xəbəri duyan bir çox insanlar gün ərzinə yüzlərlə insanın həyatının vaxtı ilə hansısa bir cinayət əməli törətmiş və məhkumluq həyatı yaşamış bir sürücüyə etibar edilməsinə kəskin etiraz etsə də, bunun əksi olaraq bir zamanlar məhkum olmuş insanın da həyata tutunması üçün işləməli olduğunu və onlara bu cür rəftarın yenedən o həyata qayıtmasına zəmin yaradacağı düşüncəsindədir.

Ancaq danılmaz faktdır ki, son dövrlərdə ictimai nəqliyyat qəzalalarının sayı artıb. Sərnişinlər sürücülərin nəqliyyatı qeyri peşəkar idarə etməsindən, heç bir qayda qanuna riayət etməməsindən və kobudluğundan şikayətlənir.

Maraqlıdır, bu məsələ necə həllini tapmalıdır? Məhkumluq həyatı yaşamış birinə sürücülük kimi vəzifə verilməsi nə dərəcədə doğrudur?

Nəqliyyat eksperti İlqar Hüseynli bildirdi ki, təsadüfi olaraq məhkumluq həyatı yaşamış insanların işlə təmin edilməsi tədqiqəlayıqdır: "Ümumiyyətlə, tək Azərbaycan deyil, inkişaf etmiş bütün ölkələrdə insanların məhkumluq həyatından sonrakı həyata reabilitasiyası ilə bağlı təlimlər keçirilir, səylər göstərilir. Əslində çox təqdirə layiq haldır ki, elə təşkilatlar var ki, məhkumluq həyatı yaşamış insanları işə götürüb, onları yenedən normal həyat tərzinə qaytarmaq üçün dəstəkçi olurlar. Kimsə məhkumluq həyatı yaşayıb deyər, biz onların üstündən xətt çəkməli deyilik. Təbii ki, istənilən şəxsin məhkumluq həyatından sonra işə götürülməsi normal haldır. Amma burada da sektoral bir yanaşma olmalıdır. Tutaq ki, elə bir fəaliyyət sahələri var ki, orada sırf məhkumluq həyatı yaşamış birinin törədə biləcəyi hansısa bir səhv, fəsad kütləvi şəkildə insanların həyatının məhv olmasına, xəsarət almasına və digər səbəblərə gətirib çıxara bilər. Məhz bu sahələrdə, məsələn, ictimai nəqliyyatın idarə olunması ilə bağlı seleksion yanaşma tələb olunur. Əgər bir şəxs həyatında təsadüfi bir səhv nəticəsində, məsələn hansısa siyasi baxışlarına görə, təsadüfi nəqliyyat qəzasına görə, ədalətsiz məhkəmə qərarına görə, bank kreditini ödəyə bilməyinə görə məhkumluq həyatı yaşayıbsa, insanlara güzəştə getmək olar. Bu kimi səbəblərə görə kimsə məhkumluq həyatı yaşayıb sonradan öz sürücülük vəzifəsinə qayıdırsa, biz buna dəstək olmalıyıq. Yox əgər alkoqol, narkotik maddələrinə görə cinayətlər törədən, qəzalar törədən, yol qaydalarını pozaraq zəncirvari qəzalara səbəb olan, insanların vurulmasına səbəb olacaq qəza törədən insanların sürücülük işinə götürülməsi bir mənalı şəkildə olmaz. Onların başqa işlərdə işləməsi daha məqsədə uyğundur. Məhkumluq həyatı yaşamış insanlar həssas qruplar hesab olunur və dünyada da bu tipli insanlara qarşı xüsusi qayğılar var. Onların doğru yola qayıtması üçün müxtəlif işlər görülür. Amma ictimai nəqliyyatın idarə olunmasında həmin insanlara qarşı selektiv yanaşma tələb olunur".

Müəhibimiz həmçinin, qəza törətmiş bir sürücünün sürücülük vəsiqəsindən məhrum edilməsinin tərəfdarıdır: "Yaxşı olar ki, elə insanlara yenedən sürücülük vəsiqəsi almaq şansı tanınmasın. Bu məsələdə artıq dövlət orqanlarının özlərinin nəzarət mexanizmi olmalıdır. Diqqət etsək görürük ki, burada biri digərini qəbul edən və inkar edən səbəblər ortaya çıxır".

□ Günel MANAFLI

Bu günlərdə yenidən ekranlara çıxan "Tayson" filmi qalmaqala səbəb olub. Belə ki, filmdəki kiçik bir epizod sosial şəbəkələrdə yayılaraq izləyicilər, xüsusən də ağdamlılar tərəfindən tənqid olunub. Bəzilərinin iddialarına görə filmə ağdamlılar təhqir edilib. Qeyd edək ki, adı çəkilən epizodda filmin baş qəhrəmanı Ramiz bir iranlı şəxsin üstünə hücum edərək, "Qarabağ atdır" deyib belinə minir. Həmin şəxs isə "Baba, bu hardan bildi ki, mən ağdamlıyam" deyir.

Məsələ ilə bağlı ziyalılar da öz sət reaksiyasını bildirib. Muğam ifaçısı, əslən ağdamlı olan Elnur Zeynalov sosial şəbəkədə yazıb: "Əziz dostlar və dostluğumda olan ağdamlılar. Son vaxtlar ağdamlılar haqqında deyilən sözləri yalandan qoşulan lətifələri yəqin ki bilirsiniz. Bu azmış kimi son günlər "Tayson" adlı film çəkilib və reklamı gedir efirlərdə. Yene də Ağdam haqqında kiçik və ssenaristin, rejissorun səviyyəsinə uyğun bir epizod salıblar. Bu da mənə bir ağdamlı kimi pis təsir edir. Nə istəyirlər bizdən, nə verib ala bilmirlər?"

Siyasətçi Nəsimi Məmmədli isə həmin sūjeti olduqca qərəzli, zərərli, kobud səhv hesab etdiyini və şiddətlə qınadığını bildirib: "Əgər bu səhv düşünüləndən edilərsə, mütləq düzəltmək lazımdır. Yox əgər qəsdən edilibsə, o zaman arxasındakı pis niyyət və çirkli məqsəd sahiblərinin verdiyi mesaj çox təhqiramizdir."

Ölkəmizin çağdaş döyüş tarixinin gerçək qəhrəmanlıq səhifəsini yazan insanlar arasında hər 100 nəfərdən ən azı 30 nəfəri ağdamlı olub. Elə bir ağdamlı ailəsi yoxdur ki, onlardan bir nəfər də olsun düşmənlə döyüşməsin, veteran, qazi və ya şəhid olmasın. Bu ölkənin elmi və yaradıcı ictimaiyyətində, mədəniyyət və incəsənət sahəsində, hər birində və digər sahələrində bu gün də kifayət qədər ləyaqətli ağdamlı var. Ölkəmizin hər bir bölgəsinin yaxşısı və pisi olduğu kimi, ağdamlılar arasında da hər tip insanların olması istisna deyil. Heç bir halda bir rayonun adını ümumi şəkildə çəkərək onları aşağılamaq yol-verilməzdir. Ziyalısı təmkinlə etiraz etsə də, dəliqanlı gəncləri çilgin etiraz edə bilər və bu, çoxlarına zərər verir. Bu sūjet yəqin ki hər bir ağdamlı narahət edəcək və öz sosial statusuna uyğun reaksiya verəcək".

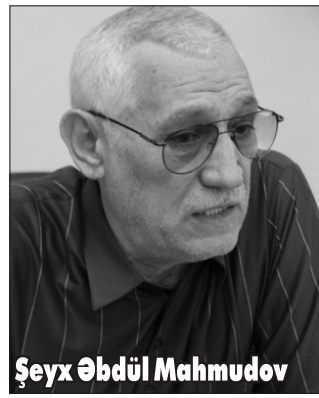
"O sūjet konkret olaraq ağdamlılar üçün təhqirdir". Bu sözləri isə tanınmış rejissor, əməkdar incəsənət xadimi Şeyx Əbdül Mahmudov "Yeni

"Tayson" da ağdamlılar təhqir olundu, filmədən epizod çıxarıldı - qalmaqal

Şeyx Əbdül Mahmudov: "Epizod təcili çıxarılmalıdır, yoxsa..."

Elməddin Cəfərov: "Təhqirlə pul qazana biləcəyik?"

İlham Qasimov: "Qarabağ atdır" deyib üzərinə atıldığı adam təsadüfdən ağdamlı olur..."

Şeyx Əbdül Mahmudov

Elməddin Cəfərov

İlham Qasimov

Müsəvat"a açıqlamasında bildirib. Rejissor adı çəkilən sūjetin təcili filmədən çıxarılmasını tələb edib: "O epizodu o cür filmə salmağın nə yeri, marağı var? Bu təhqirdir. Ağdamlılar yaxşıdır ki, hələ gedib onların başlarını "partlatmayıblar". Filmi çəkənlərə demək lazımdır ki, özlərini yığıdırsınlar. Onsuz da ermənilər qədərincə Azərbaycan torpağını, arxivini, milli-mənəvi dəyərini, elmini, sənətini, bir sözlə, çox dəyərlərini işğal edib. İndi də biz bir-birimizi at, eşşək hesab edib, belimizə minir, Ağdamlılar bu cür təhqir edirik, bunu necə anlamaq olar?! Təcili o epizodu çıxartmaq lazımdır yoxsa qarşılarında ilk öncə mənə görənlər".

Qalmaqala səbəb olan "Tayson" filmi haqqında qısa məlumat verərək bildirək ki, filmin rejissoru İrandan olan Babək Şirinsifət, quruluşçu operatoru İranda yaşayan həmyerlimiz Mehdi Pərizad, prodüseri isə aktyor-rejissor İlham Qasimovdur. Filmə əsas rollara Kamran Ağabalayev, Elməddin Cəfərov, iranlı aktyor Əli Sadeghi, Zarina Qurbanova çəkilib. Filmin tezliklə İranda nümayiş olunacağı, həmçinin "Fəcr" festivalında ölkəmizi təmsil edəcəyi bildirilir.

Filmin təsviri bu cürdür - Ramiz (Elməddin Cəfərov) baytardır. Bu gün onun üçün çox vacib olan gündür. Amma

dopinq vurduğu Tayson adlı xoruzu avtobusda itirməsi Ramizin bütün planlarını alt-üst edir. O, insanlar aləminin ən vəhşi nümayəndələri ilə qarşı-qarşıya qalır. Xoruzu qaytarmaq üçün Ramizin günün sonuna qədər vaxtı var. Əks halda o, nəinki qulağını, hətta nişanlığını da itirə bilər.

Qalmaqallı epizoda gəldikdə isə, baş rolun ifaçısı Elməddin Cəfərov "Yeni Müsavat"a danışaraq bildirib ki, filmə kimisə təhqir etmək fikrində olmayıblar:

"Filmin rejissoru və bir aktyor iranlıdır. Qalan bütün kollektiv azərbaycanlıdır. Orda heç bir təhqir nəzərdə tutulmayıb. Bəzilərinin dediyindən belə çıxır ki, hansısa ağdamlıları, şəxsləri təhqir etmişik. Mənim inancım da qul haqqına girmək olmaz. Kimsə bizi qınaya bilər, amma qətiyyətlə belə bir niyyət olmayıb. Bu zarafatdır. Ancaq görünür ki, bunu fəlsəfəyə çevirib, hərfbəhərf yozmağa çalışırlar. Belə ki, oradakı qəhrəmana dopinq vurublar. O da qarşıdakını at görür. Qaçır üstünə, elə bilir ki, Qarabağ atdır. Təsadüfdən də üstünə qaçdığı adam da ağdamlı olur. O da deyir ki, - "Hardan bildin ki, mən ağdamlıyam?". Epizod bu cürdür. Yeni qəhrəman gücləndirici dərman vurulduğundan qarşısına çıxan insanları at, şir kimi, digərlərini başqa heyvan kimi görür. Bunun üçün filmə baxmaq lazımdır.

Anlayıram ki, istənilən adamı və ya filmi qara piar etmək olar, amma haqq-ədalət öz yerini tapacaq. Filmə axanlar görəcek ki, orda filmə kimisə vurmaq fikri olmayıb. Sadəcə Azərbaycanda at deyəndə ilk ağıla gələn Qarabağ atı olur, Ağdam zonası gəlir... Niyyə axı belə bu cür yanlış anlayırlar? Sizcə kimisə təhqir etməklə biz nə qazanmış oluruq? Təhqirlə pul qazanacağıq? Niyə kimisə təhqir etməliyik? Bu qətiyyətlə mümkün deyil".

Məsələyə aydınlıq gətirmək üçün filmin prodüseri İlham Qasimovla da əlaqə saxladıq. Prodüser qeyd etdi ki, yanlış anlaşılmağa görə bu qalmaqallı epizod filmədən çıxarılaçaq və film yeni variantda tamaşaçılara təqdim olunacaq:

"Bu filmi çəkərkən Azərbaycanın hansısa bölgəsinə aid olan, xüsusən də Ağdam zonasından olan vətəndaşlarımıza söz atmaq məqsədimiz olmayıb. Bu filmə baş rolun qəhrəmanı baytardır. O, dopinq altında müəyyən hala düşərək digər qəhrəmanı at hesab edərək, "Qarabağ atdır" deyib üzərinə atılır. Təsadüfdən də üzərinə atıldığı adam ağdamlı olur. Bu epizod bir çoxlarının qıçığına səbəb olub. Biz bundan böyük təəssüf hissi keçirir və bunu anlayaraq həmin epizodu treylərdən və filmədən çıxardırıq. Qeyd edim ki, film artıq Yo-

utube-dan çıxarılıb və tezliklə kinoteatrlardan da çıxarılacaq. Beləliklə film yenidən montaj edilərək, yeni versiyada tama-

şaçılara təqdim olunacaq".

□ Xalidə Gəray
Musavat.com

Türkiyəli həkimdən SOS: "Jurnalistika infarktın ən çox rast gəlinəni peşədir"

Açıqdam Universiteti Atakent Xəstəxanası Kardiologiya üzmanı doktor Ahmet Karabulut infarkt və yüksək qan təzyiqinin ən sıx rast gəlinəni peşənin Jurnalistika olduğunu açıqlayıb. Onun sözlərinə görə, bunun səbəbi jurnalistlərin daha gərgin və stressli iş həyatına sahib olmalarıdır.

Modern.az xarici KİV-lərə istinadən xəbər verir ki, jurnalistlərdə riski artıran bir digər faktor masa arxasında çalışan müxbirlərin hərəkətsiz həyat sürməsidir. Buna siqaret çəkmək kimi zərərli vərdişlər əlavə olunduqda isə infarkt və yüksək qan təzyiqi qaçılmaz olur: "Özəlliklə siqaret çəkən müxbirlər qaçdıqları zaman nəbzə də ani artım, qan təzyiqində ani yüksəlmə meydana gəlir. Bu vəziyyət infarkta yol açır. Bunlardan əlavə idmana zaman ayırmayan jurnalistlərin or-taq problemlərindən biri də ürək döyüntüsünün hiss ediləcək səviyyəyə gəlib çatmasıdır. Bu da nəfəs darlığına gətirib çıxarır. 50 yaşdan yuxarı jurnalistlərdə aniden yaranan nəbzədəki artım daha ciddi ritm pozğunluğuna səbəb olur".

Məlum, dünən bazar günü idi. Hər kəs evində köklü təmizlik işləri aparırdı. Xüsusən də qadınlar üçün bazar günü öz gigiyena yükünə görə həddən artıq ağır sayılır. Günorta saatlarına qədər davam edən yır-yığış, tozsoranlı, döşəmə əskisinin müşayiəti ilə davam edən təmizlik. Təbii ki, təmizliyin, gigiyenanın əvəzini heç nə verə bilməz. Amma bu məsələdə normalardan çıxmaq lazımdır. Yeni həddən artıq təmizlik də müəyyən mənada xəstəlik yarada bilər... Bu haqda bir qədər sonra.

Hələlikse... Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının (ÜST) fikrinə görə, gigiyena (burada məişət gigiyenası, əmək gigiyenası və s. nəzərdə tutulur) insanın sağlamlığında ən böyük rollardan birini oynayır. Eramızdan 600-500 il əvvəl qədim Romada 30 ayrı su kəməri, çoxlu sayda ictimai hamamlar və tualetlər var idi. Gigiyena haqqında ilk elmi işlər böyük yunan alimi və həkimi Hippokrata məxsusdur. Bu elmi işlərdə Hippokrat sübut edirdi ki, insanın səhhətinə hava, su, qidalanma, həyat tərzi, vərdişlər və s. təsir edir.

Bizim eramızdan çox-çox əvvəl Romada müasir unitazlara oxşayan "qurğular" olub. 2000 il bundan əvvəl qədim Çində imperator sarayında zərif ipəkdən hazırlanmış ətir saçan "tualet kağızı" istifadə olunurdu.

Orta əsrlərdə gigiyena, demək olar ki, tam şəkildə "hormətdən" düşdü. Qərbi Avropa şəhərlərində su kəmərləri və kanalizasiya sistemi yox idi. Təbii tələbatlar üçün şəhər sakinləri adətən "gecə vazlarından" (sadə dildə desək, "güvəclərdən") istifadə edirdilər ki, sonra da onların içindəki, sadəcə, çölə tullanırdı. Nəticədə şəhərlərin küçələrində üfunətli "çaylar" axırdı. Bütün məişət zibilləri də çölə tullanırdı və burada yığılaraq qalırdı. Həmin dövərdə zibillər şəhərlərdən çıxarılmırdı. Bu işə pişik və siçovulların fəlakətli şəkildə çoxalmasına səbəb olurdu. Siçovullar isə təhlükəli xəstəlikləri insanlar arasında yayırdılar.

İsti su da o vaxtlar böyük problem idi. Bu səbəbdən də insanlar (hətta əsilzadələr) kifayət qədər gec-gec çimirdilər. O vaxtlar belə hesab edirdilər ki, tez-tez çimən insan öz orqanizmini "zaiflədir". Bəzi orta əsrlərə aid tibbi ədəbiyyatlarda belə iddia sürülürdü ki, "su vannaları qəbul edən insanın bədəninə məsələlər genişlənir ki, nəticədə bu məsələlərdən insan orqanizminə xəstəliklər daxil ola bilər və insan xəstələnmə və hətta ölə bilər". Bu səbəbdən onsuz da çox nadir hallarda çimən avropalılar bunu bir çox hallarda... paltarda edirdilər. Bunun digər səbəbi kilsənin çıpaqlığa və insan bədənini olan münasibət idi - çıpaqlıq əxlaqsızlıq və günah sayılırdı.

Bütün bu dəhşətlərin nəticəsi kimi orta əsrlərdə dəhşətli pandemiyalarla (taun, qara çiçək xəstəliyi, sifilis və s.) "məşhur" olublar. Orta əsrlərdə Qərbi Avropada şəhərlərin və hətta vilayətlərin əhalisi bu xəstəliklərdən məhv olurdu. Sağ qalanlar qorxudan şəhərləri tərk edirdilər. Lakin digər şəhərlərdə də xəstəliklər onları yaxalayıb öldürürdü. Belə ki, bəzi mənbələrə əsasən, XIV əsrdə Fransa qara çiçək xəstəliyini-

caqdan tutmaq, qəpik və kağız pullara qarşı daha diqqətli olmaq insanı yormaqla yanaşı, ətrafdakılar tərəfindən də xoş qarşılanmır.

Hətta təmizliyi həddindən artıq ciddi qəbul edən insanlar var ki, onların daha dözülməz həyatı olur. Kağız pullardan istifadə edə bilməyən, dəmir qəpikləri evə gətirib yuyan, spirtləyən insanlar bu kateqoriyaya aiddir. Bu insanlar paltaryuyan və qabyuyan maşınlarla əsla

insanın bu hala gəlməsində bioloji, psixoloji, ətraf mühit faktorları önəmli rol oynayır. Ailəsi çox təmizkar olan ailələrin uşaqları da bu narahatlıqdan əziyyət çəkir. Uşaq vaxtından təmiz saxlanılan, oynadığı zaman üst-başının çirklənməsi zamanı dərhal təmizlənməsi və buna görə təlaş keçirilməsi uşağın gələcəkdə bu xəstəliyə tutulma riskini artırır. Təəssüf ki, belə olduqda ətrafdakı insanlar onlara kömək etmək yerinə

Kamboca kimi təmiz içməli su, kanalizasiya infrastrukturunda problem yaşayan, epidemiyaya xəstəliklərinin çox olduğu ölkələrdə daha yüksəkdir. Müasir, mikroblardan mümkün olduğu qədər təmizlənmiş şəhər həyatının məşhur olduğu ölkələrdə risk yüksəkdir".

O, həddən artıq təmiz, bakteriyadan təmizlənmiş mühtdə yaşamağın immunitet sisteminin tarazlığını pozduğunu keçmişdə, allergiya, astma və ekze-

orqanizm var. Pult təmizliyi üçün lazım olan təmizlik işləri var. Xüsusən də ondan xəstə bir insan istifadə edibse, özəl dezinfeksiya vasitələrindən istifadə etmək lazımdır.

Ət, soğan, çörək, tərəvəz və meyvələri kəsdiyiniz zaman istifadə olunan plastik, taxta və ya bambu kəsmə taxtaları mətbəxdə ən çox zərərli bakteriyaları özündə birləşdirən əşyaların başında gəlir. Kəsmə taxtalarının hər bir kvadrat santimetrində tam 1600 ədəd "E.coli" bakteriyası yaşayır. Ancaq nəcisin tərkibində olan bu bakteriyalar kəsmə taxtalarına tərəvəz və meyvələrində üzərində olan gübrə artıqlarının çiy ət ilə təmas etməsi nəticəsində yaranır və insanlara yayılır. Bunun qarşısını almaq üçün kəsmə taxtasından istifadə etmək lazımdır. Bundan başqa, daim təmizləndiyini düşündüyünüz mətbəx əskiləri və süngərlər də tualet kağızından tam 20.000 qat daha artıq bakteriyaları içində "yaşadır".

Adətən allergiyaya səbəb olduğu üçün xüsusi təmizlik şirkətləri tərəfindən təmizlənən xalçalar içərisində tualet qapaqlarından 4.000 dəfə artıq zərərli mikroorqanizmlər yaşayır. Bundan başqa, xalçalarda "mite" adı verilən və gözlə görünməyən həşəratlar da yaşayır.

Hər evdə əslində insanın həyatını asanlandırmaq üçün istifadə olunan soyuducunun hər hissəsində, xüsusən də meyvə və tərəvəzlərin yerləşdiyi alt gözlərdə 8000 ədəd salmonella, "E.coli" və listeria kimi zərərli bakteriyalar yaşayır. Yüksək rütubət bu bakteriyaların soyuducu kimi soyuq bir atmosferdə belə artmasına imkan verir. Bakteriya filtrasiyasından istifadə etmək və daim onu təmizləmək üçün yüksək səviyyədə bakteriya yaranmasının qarşısını ala bilər.

Yenə gündə yüzlərlə dəfə istifadə olunan işıq düymələrinin üstündə 217 fərqli növde bakteriya olur. Qapı qulpları isə ən çirkləyən yerlərin başında yer alır. Bakteriya yaranmasının qarşısını almaq üçün ən azı həftədə bir dəfə sirkəli suya batırılmış bir əski ilə həmin yerləri silmək məsləhətdir.

Hamamda istifadə olunan və açıq atmosferdə qoyulan diş fırçası unitazın suyu çəkildə hava yolu ilə yayılan bakteriyalara məruz qala bilər. Onun qapalı şəkildə və ya üzərinə qapaq taxılaraq saxlanması məsləhət görülür.

Ən çox istifadə etdiyimiz elektronik əşya olan cib telefonlarının da üzərində pultlar kimi milyardlarca bakteriya olur. Bu cihazların xəstəlik dönmindən sonra mütləq qapadılaraq, özəl dezinfeksiya məhsulları və əskiləri ilə təmizlənməsi şərtidir. Bunun xaricində isə müəyyən peridoalarla silinib təmizlənməsi böyük əhəmiyyət daşıyır.

□ **Sevinc TELMANQIZI,**
"Yeni Müsavat"

Təmizkar olmağın zərəri faydasından çox imiş?

Gigiyena barədə bilmədiyimiz acı həqiqətlər və elmi araşdırmaların nəticələri; **evimizdəki ən çirkləyən əşyalar: televizor pultu, mətbəx əşyaları, cib telefonları**

dən əhalinin 1/3 hissəsini, İtaliya və İngiltərə 1/2 hissəsini itirmişdi. Ümumilikdə isə bəzi məlumatlara əsasən, qara çiçək xəstəliyindən 25 milyon (!) insan ölmüşdü.

Təmizlik xəstələri və onlardan qorunmağın üsulları

Amma bununla yanaşı, təmizliyə həddən artıq önəm verənlər var ki, bunun dozasının aşılması da xəstəlik yaradır. Düzdür, hər təmizliyə meyilli insana xəstə kimi yaşamaq düzgün deyil. Ancaq təmizlik xəstəliyinə tutulmuş insanlar o insandırlar ki, onlar hər bir əşyaya çirklənmiş kimi baxır, əlini uzatmağa qorxur və ciddi təlaş içində olur. Belələrinin içində daim əşyaları yumaq arzusu olur. İnsanlar arasında təmizlik xəstəliyi kimi tanınan bu hal tibbdə obsessiv-kompulsiv pozğunluq kimi tanınır. Bu haldan əziyyət çəkən insanlar həm özlərini, həm də ətrafındakıları bezdirmiş olur. Onlar üçün gündəlik yaşamaq heç asan olmur. Qapı dirəklərindən tuta bilməmək, avtobusa minərkən salftələ tuta-

güvenmirlər. Onların heç nəyi təmiz yumadıqlarına inanırlar. Oturuduqları oturaçaqları belə nəm salftələ silib oturan, tək istifadəlik əşyaların təmizliyinə belə güvənməyən təmizlik xəstələri var. Bu cür təmizliyə meyillik özü ilə ciddi psixi pozuntulara da gətirir.

Hər 100 adamdan 4-ü... - ilginç statistika

Dünyada hər 100 insandan 4-ü təmizlik xəstəliyindən əziyyət çəkir. Yaranma mərhələlərində hər şeydən şübhələnmək, təmizliyə əmin olmamaq, çirkləyən qab, yaxud əşyalardan istifadənin yaratdığı fəsadların şahidi olmaq və s. durur. İnsan öz davranışlarının fərqində olur. O başa düşür ki, etdikləri çevrə tərəfindən birmənalı qarşılanmır. Lakin hərəkətlərinə və qorxusuna qalib gələ bilmir. Təbii ki, bu mərhələyə gələndə kimi bir sıra hərəkətlər artıq insanın təmizlik xəstəliyinə doğru getməsinə göstərir. Lakin əksər insanlar buna fikir verirlər.

Amma xəstəlik varsa, ondan çıxış yolları da var. Düzdür,

uzaqlaşmağı məsləhət bilirlər. Zamanla çevrəsindəki azalmayı gören insan özünə qapanır, daha çox təmizliyə meyil edir, bir müddət sonra depressiyaya düşür. Həkimlər bunu psixoloji pozğunluq kimi qəbul etdikləri üçün ondan çıxış yolunu da psixoloji müalicədə görürlər.

Təmizliyə hədsiz önəm verənlər... Alzheimer xəstəsi ola bilərlər

Gigiyena problemlərini həll etmiş, infeksiya riski aşağı olan, başqa sözlə, inkişaf etmiş ölkələrdə Alzheimer (ağlı itirmə - red.) xəstələrinin sayı daha yüksəkdir. Nəticələrə görə, təmiz içməli su qaynağı olan ölkələrdəki alzheimerli insanların sayı, digər ölkələrə nisbətən yəqin 9 faiz çoxdur. İnfeksiya və yoluxucu xəstəliklərin daha az rast gəlinməsi ölkələrdə isə nisbətən 12 faizdir. Araşdırma qrupunun başçısı dr. Molly Foxun şərhinə görə: "Bir xalqın təmizlik və gigiyenası ilə Alzheimerlə olan əlaqəsini təyin etdik. Nümunə vermək lazım olsa, ingilislərin xəstəliyə tutulma riski, Keniya,

ma ilə əlaqəsinin də müəyyən olduğunu xatırladı. 65 yaşını keçən hər 3 ingilisin 1-nin ağılı itirmə təhlükəsi ilə qarşı-qarşıya olduğunu vurğulayıb. Alzheimer birliyi isə araşdırmanın nəticələrini "maraqlı" kimi xarakterizə edərkən "xəstəliyin yalnız gigiyenik mühitlə əlaqədar olduğunu düşünmək səhv olar" bildirib.

Evde ən çirkləyən yer əsasən ayaqyolunun içi və unitazın qapaqları sayılır. Lazım olan gigiyena işlərlə, camaşır suyu ilə təmizlənməyə çalışır. Amma əslində ev içində, ayaqyolu qapağından daha çox yerdə çirklənmə biləcəyini de unutmamalıyıq.

Elmi araşdırmalara görə, unitaz qapaqlarına "E.coli" adı verilən (bağırsağ çöpü - red.) və sadəcə nəcisə olan, insana zərər verə bilən zərərli mikroorqanizmlər var. Amma bu anda ağılıza pis şeylər gəlməsin. Çünki yeni araşdırmalara görə, unitaz qapaqlarının hər kvadrat santimetrinə sadəcə 8 ədəd bakteriya düşür. Bu rəqəm ayaqyolunda unitaz qapaqlarının olduqca təmiz qəbul edilməsinə səbəb olur. Evin ağılıza belə gəlməyəcək bir çox yerində isə bundan çox daha artıq sayda bakteriya olur. Bu da evdəki ayaqyolu qapağından daha çirkləyən yerlər...

Televizor pultu, mətbəx əşyaları və cib telefonları - evimizdəki ən çirkləyən əşyalar

Daim əldən-ələ gəzən, xəstəlik törətdüyünüz və elektronik bir əşya olduğu üçün heç təmizlənməyən televizor pultları ev içindəki ən çirkləyən əşyalar arasında yer alır. Televizor pultunda insan səhhətinə zərərli olan milyardlarca mikro-

ÜSAVAT

Son səhifə

N 9 (6898) 15 yanvar 2018

Sosial şəbəkələrdə kimlər zorakılığa məruz qalır?

Böyük Britaniyada aparılan araşdırmanın nəticələrinə görə, sosial şəbəkələr uşaq və gənclərdə narahatlıq və qorxu yaradır. Gənclərə qarşı zorakılıq və şiddətə qarşı mübarizə aparılan "Ditch the Label" adlı təşkilatın apardığı araşdırmaya görə, gənclərin yüzdə 40-ı kimsə selfilərini bəyənmədikdə öz-lərini pis hiss edirlər.

Yüzdə 35 nəfər isə on-lara qarşı etimadın təqibçi sayına bağlı olduğunu bildi-rib. 12 və 20 yaş arasındakı 10 min uşaq və gənc ara-sında aparılan araşdırma kiber zorakılığın getdikcə yayıldığını müəyyən edib.

Hər üç nəfərdən biri inter-netdəki görüntülərindən do-laylı itisimə və zorakılığa məruz qalmaqdan qorxurlar. Araşdırma iştirakçılarının təq-ribən yüzdə 70-i internetdə başqa birinə qarşı istismarçı davranış nümayiş etdirdikləri-ni, yüzdə 17-si isə kompüter başında zorakılığa məruz qal-dıqlarını söyləyiblər.

İştirakçıların yarısı hə-yatları ilə bağlı pis şeylərdən bəhs etmədiklərini, so-sial şəbəkəyə sadəcə, hə-yatlarının "uydurulmuş" versiyasını təqdim etdiklə-rini ifadə ediblər.

"Ditch the Label" yardım təşkilatının başçısı Liam Hackett insanların gedərək həqiqəti göstərməkdən ya-yındıqlarını söyləyib. Hac-kett "İnternet sadəcə zora-kılıq iqlimini müəyyənleşdir-mir. Eyni zamanda gənc is-tifadəçilərin şəxsiyyətinə və davranışlarına çox böyük təsir göstərir" deyib.

Böyük Britaniyadakı mütəxəssislər valideynlə-rin də eyni şəkildə sosial şəbəkəyə bağlı olmasının bu təsirləri artırdığına diq-qəti yönəldiblər.

Kaprizi belə ona gəlir gətirir

Məşhur müğənni Meray Keri Yeni il gecəsində Nyu- Yorkda, 11 dərəcədə konsert verib. Səhnədə üşüyən amerikalı müğənni "çay servisi göz-ləyirəm" deyə sitəm edib. Səhnəyə çay gətirilincə so-sial mediada "Çayma qo-vuşdum" yazıb şəkillərini paylaşmış. 47 yaşlı ulduz üzərində həmin şəkillər olan köynəklərin dənəsini 50 dollardan satışı çıxarıb. İndi də dünya mediası yazır ki, ulduzun kaprizi belə ona gəlir gətirir və bu, inanılmaz bir göstəricidir.

İnsan nə qədər xoşbəxtdirsə, bir o qədər köklüyə meyil edir

"The Times" qəzeti Glasgow Univer-sitetinin mühazirəçisi "Catherine Hankey"ə istinadən yazır ki, təzə ev-lənənlər evliliyin birinci ilində 2-3 kilo artıq çəki yığırlar. Onun sözlə-rinə görə, bəzi cütlüklər bu çəkini 3-4 aya da yığa bilərlər.

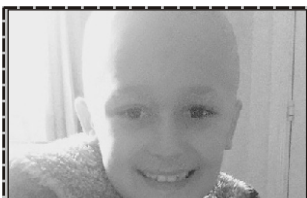
Alimin fikrincə, bu, ona görə baş-venir ki, yemək saatları birgə yaşayışın mərkəzi hadisəsinə çevrilir. "Bu, çox bö-xət evlilik əlavə kilo yığmağın əsas səbəblərindən biridir. 2013-cü il-də Southern Methodist Universitetində aparılmış araşdırma göstərib ki, cütlər nə qədər çox xoşbəxt olurlarsa, bir o qədər çox kökəlməyə meyillənirlər. Münasibətləri çox da yaxşı olmayan cütlər adətən kökəl-mirlər.

Ekspertlərin fikrincə, söhbət heç də təkə rəsmi nikahdan getmir, sadəcə olaraq, birgə yaşayan sevgililərdə də kökəlmə prosesi təkən almış olur. 2014-cü ildə internet əcazılığı saytı UKMedix-in apardığı bir araşdırma göstərib ki, birgə yaşayış zamanı kökəlməyə daha çox qadınlar məruz qalırlar. Həmin araşdırmaya görə, qadınların 43 faizi birgə yaşayışın ilk ilində kökəlir.

Məsələ burasındadır ki, bir-birlərinə sahib olmuş cütlər arxayınlaşır və rahat olurlar. Bundan sonra onların öz estetik standartlarını gözlemələrinə o qədər də ehtiyac qalmır. Ekspertlər bildirlər ki, adamlar, adətən, əks cin-sin nümayəndəsini cəlb etmək üçün öz çəkələrinə və zahiri görünüşlərinə nəzərət edirlər. Elə ki, istediklərinə nail oldular, estetika yaddan çıxır.

Bir sıra başqa elmi-tədqiqat işləri isə göstərir ki, boşanma və ya ayrılma, əksinə, cütlərin çəki itirməsinə səbəb olur. Britaniyada "boşanma pəhrizi" - dağılmış nikahları müşayiət edən fenomene çevrilir. Alimlər bunu ilk növbədə ayrılığın yaratdığı stresslə bağlayırlar.

"The Times" sonda bir daha xatırladır: sözü gedən təsirlər ilk növbədə qadınlara aiddir.

Yeni dünyaya gəlmiş bacısını gördü və öldü

9 yaşlı britaniyalı Beyli Ku-per ötən gün xərcəng xəstəliyindən dünyasını dəyişib. O, yeni doğulan bacısı-nı görəndən sonra həyatla vidalaş-ıb. Həkimlər demişdilər ki, o, hə-min ana qədər sağ qalmayacaq. Amma oğlan bacısının gəlişini gözləyəcəyini demişdi. Təxminən bir il öncə Kuperə xərcəng diaq-nozu qoyulmuşdu. Oğlan müalicə kursu keçsə də, həkimlər onun sa-ğalacağına ümid etmirdilər. Çün-ki uşaq xəstəliyin üçüncü mərhə-ləsində idi. Onun 28 yaşlı anası 2017-ci ilin noyabrında qız uşağı-nı dünyaya gətirib. Oğlan bacısını bayram öncəsi, 24 dekabrda gö-rüb, o, bacısının əlini tutub və anasından xahiş edib ki, onu Milli adlandırın. Bayram günlərində isə Beyli dünyasını dəyişib.

Anasının dediyinə görə, yaxınları oğlandan bayram ərə-fəsində arzuladığı hədiyyələrin siyahısını yazmağı xahiş edib-lər. O, bu siyahını hazırlayanda balaca qardaşı, 6 yaşlı Raylinin arzularını nəzərdə tutub.

QOÇ - Aldı-ğınız yeni və gözənilməz təkliflərdən imtina et-məyin. Çünki ulduz-lar bu istiqamətdə bö-yük perspektivdən xəbər verir. Daşın-maz əmlak alqı-satqısında isə qətiyyətlə iştirak etməyin.

BUĞA - Qarşınızda elə bir gün durub ki, ən azı ötən iki ayda dondurulan əksər plan-larınızı reallaşdırmaq imkanı qazanacaqsınız. Təbii ki, bu istiqamətdə aktivliyinizi də artırmalı, tərəfdarlara güvənməlisiniz.

ƏKİZLƏR - Yaxşı olar ki, dostlarınızı im-tahana çəkəsiniz. Çünki indi onların əksə-riyyəti sizdən sui-istifadə edir. Aldanma-maq üçün bunu etməlisiniz. Əsəblərinizi qorumaq istəyirsinizsə, təbiət qoynunda gəzinmə-yə dəyər.

XƏRÇƏNG - Ulduzlar bildirir ki, bu gün yeni əlaqələr və maddi dirçəliş sizi məm-nun edəcək. Səfərə çıxdığınız təqdirdə isə hündür yerlərə qalxmayın. Bu tarixdə qida-nıza da fikir verin. Sevgi münasibətlərini isə arxa plana keçirməyin.

ŞİR - Əksər Zodiak işarələrində olduğu kimi, bu gün sizin üçün də əhəmiyyətli gündür. Yeni əlaqələr, iş təklifləri, büdcə-də qismən də olsa artım, sizi sevindirəcək. Üstəlik, səhhətiniz də normallaşacaq.

QIZ - Əgər zərdüştülərin dediyi "xeyirxah fikir, xeyirxah söz, xeyirxah əməl" prinsipi-nə sadıq qalsanız, saat 12-dən etibarən hər mənada uğurlarınız artacaq. Yeni iş təkliflə-rinə başdövdu yanaşmayın.

TƏRƏZİ - Bu şaxtılı təqvimdə əsas enerjinizi qarşınızda duran vəzifələrin ic-rasına yönəltməlisiniz. Hər hansı lovğalıq və ya məsulyyətsizlik sizi gözəndən sa-la bilər. Saat 15-17 arası müqəddəs yerləri ziyarət edin.

ƏQRƏB - Bu gün sübut etməlisiniz ki, astroloqların sizin haqqınızda söylədiyi "əsəbi adam" fikri səhvdir. Bu mənada de-di-qoduya, məhəlli qeybətlərə əhəmiyyət verməyin. Əliniz hər yerdən üzüləndə isə nicatı sevgidə arayın.

OXATAN - Təmkinli olmağı bacarsanız, saat 14-dən sonra vəziyyət xeyrinizə dəyişəcək. Fəaliyyət yönümdə və maddi irəliləyişdə zaman xeyrinizə işlə-yəcək. Amma siyasi qovğalardan uzaq olmalısınız.

OĞLAQ - Münasibətlər kontekstində ciddi redaktələr etməyinizə böyük ehtiyac var. Ulduzlar məsləhət görür ki, ilk növbə-də qarşı tərəfə güzəştə gedəsiniz. Çünki sizin xilasınız ədalətli olmaqdan keçir.

SÜTÖKƏN - Günün ilk yarısı süst keç-məsin deyə həmin ərəfədə darıxdığınız adamlarla görüşməyiniz vacibdir. Bir anlıq bütün qaygılarınızı unutmalısınız. Sonrakı müddətdə isə fəaliyyət müstəvisində bö-yük uğurlara yetişəcəksiniz.

BALIQLAR - Gün ərzində üzərinizə dü-şən başlıca vəzifə ailə-sevgi münasibətlə-rini tənzimləməkdir. Digər məsələləri arxa plana salmaq da olar. Bunu bacardığınız təqdirdə digər işləriniz də qaydasına düş-çək.

Unutmayın, Tanrı ulduzlardan daha yüksəkdə durur!

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Təsisçi: Rauf ARİFOĞLU
Baş redaktorun birinci müavini:
Azər AYYAN

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Zahid SƏFƏROĞLU

Lisensiya N: B 114
SAYI: 5.100